

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

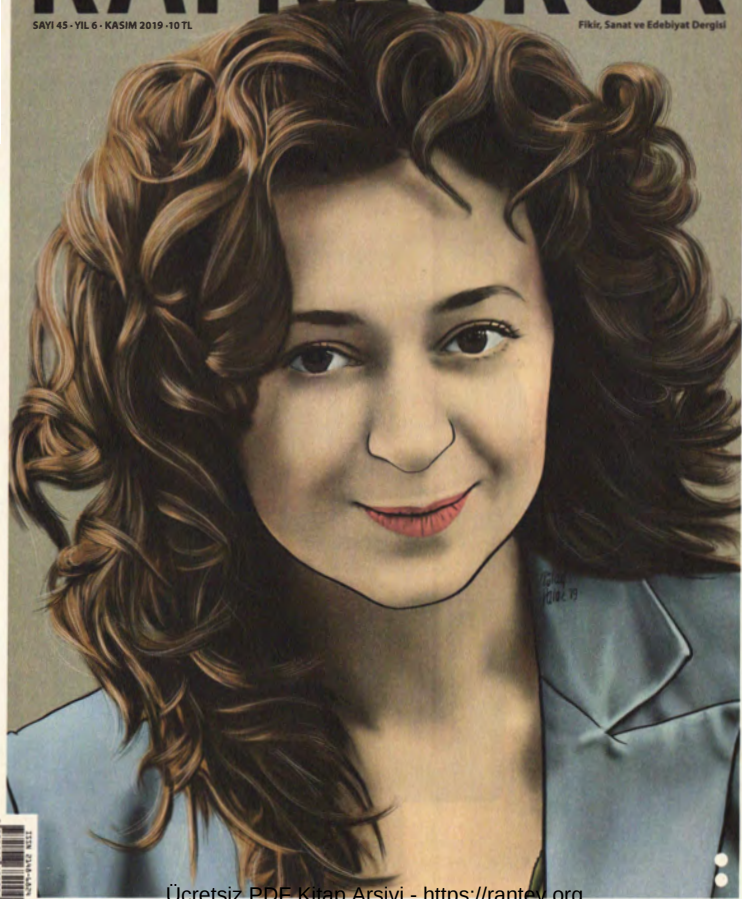
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 45 - YIL 6 - KASIM 2019 - 10 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"Ne yaparsan yap sadece bir hikâye kalıyor geriye."

Mehmet Ali & Akşin Serüveni

Ece Temelkuran

Konu:

KAFKAOKUR

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi
"...ben edebiyattan ibaretim."
Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 45 - 10 TL
kafkaokur.com • konudukkan.com • instagram.com/kafkaokur • twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi: Kafka Okur Yayıncılık İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.

Genel Yayın Yönetmeni: Gökhan Demir • **Kapak ve Koordinatör:** Tülay Palaz

Editör: Merve Özdoğal • **Sanat Yönetmeni:** Yeliz Akın • **Yayın Danışmanı:** Baran Güzel

Adres: Müeyyездzade Mıh. Tatar Beyi Sok. No:24/B Beyoğlu, İstanbul

İletişim: editor@kafkaokur.com

ISSN: 2148-6824 **Yayın Türü:** Yerel, Süreli Yayın

Baskı: İleri Basım Matbaacılık Tet: [212] 454 35 10 Matbaa Sertifikası No: 33316

Dağıtım: Turkuvaз Dağıtım Pazarlama A.Ş.: [216] 585 90 00

Yazarlar

Okan Çil • Soner Sert • Kemal Varol • Hakan Bıçakçı • Cihat Duman • Ezgi Özcan
Gonca Özmen • Deniz Barut • Sefa Kaplan • Nazlı Yıldırım • Erçin Işık • Nazlı Başaran • Mustafa Çubukçu
Asil Çam • Bahri Budmar • Sıdal Yurt • Cem İleri • Nihan Özkoçak • Hazal Kebapçı • Aysu Altıay

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kola, Poster

Tülay Palaz • Cansu Akın • Oya Başkaya • Vardal Caniş • Bengisu Koyukan • Tolga Ünsün
Eren Caner Polat • Yeliz Akın • Özge Cebeci • Sercan Tunalı • Başak Arslan • Nilay Adilim
Günseli Sepici • Duygu Topçu • Miraç Akçelep • Rabia Aydoğan • Melis Ocal • Ezgi Karaata

©Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar
elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere
yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

İyilik mesafe koyar.
Kötülük mesafesizdir.

Okan Çil

BİZ BU DÜNYADA N'APIYORUZ SİNYORİTA?

“Bir tane daha olsa bizden o zaman bilebilirdik gerçekten doğru yapıp yapmadığımızı. Ne ki tek bir hayat var ve hep iki seçenek! Yazık ki biz o seçeneklerin hep bir tanesini bilebiliyoruz. Oysa tam olarak birbirinin aynısı iki tane olsaydı bizden, ancak o zaman tamamlanmış, cevaplanmış bir hayat yaşayabilirdik. Tek kişiyyiz ve eksigiz bu yüzden. Hiç bilemeyeceğiz; elimizden gelen mi buydu, yoksa korkularımız ve yalancı sınırlarımız yüzünden mi böyleyiz?”

Kadim anlatıya göre Âdem topraktan yaratılıp da cennete yerleştirilince, Allah ona bir de Havva adında eş meydana getirir. Yasak meyvenin ardından ikisi de cennetten kovulurlar. Ve bizler o gün bugündür sürgünde yaşamaya mahkûmuzdur... Bu hikâyeyi çeşitli varyantlarıyla defalarca kez dinledik, okuduk, izledik. Üzerine kitaplarca yazı yazdık, onlarca film çektik, tuvaler boyadık. Ama en enteresan yorumlardan biri, Âdem’le Havva’nın yaratılışı üstünedir. Âdem’in aksine Havva cennette yaratılır. Sonra günahlarına karşılık dünyaya gönderilirler, ancak yerinden yurdundan, yani memleketinden kovulan asıl kişi Havva’dır. Onun acısıyla, Âdem’in acısı hiç bir olur mu?

Ne var ki, sürgünde geçirdiğimiz yüzyıllar boyunca çok değiştik; ateşi bulduk, demiri dövdük, devletler kurup birbirimizi öldürdük. Bilgimiz de düşmanlığımız gibi her geçen gün arttı ve erkeğin egemen olduğu dünya içler acısı bir hâle dönüştü: Mutsuzluk, gözyaşı, şiddet doluydu; taciz, tecavüz ve ölüm kokuyordu. Gerek sosyal medyada, gerek sokaklarda büyüyen kadın hareketleri de işte bu dünyanın karşısına dikiliyorlardı.

Âdem’le Havva’nın acılarındaki fark, bütün kadınlara ve erkeklere sirayet etti. Yaşadığımız anlaşmazlıklardaki güç ilişkisi bir yana, biz hep dünyadaki o ilk günün hesaplaşması içindeydik sanki. Beki sevtan bunun neresindeydi?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Gerek feminist mücadelede, gerekse insan hakları konusunda öne çıkan bir kadını konu edindik yeni sayımızda. Bir gazeteci, bir yazar ve bir aktivist olarak Ece Temelkuran'dan bahsedeceğiz. 1998'de En İyi Gazeteci Yazar Ödülü'nü, 2002'de Düşünce ve Demokrasi Ödülü'nü, 2011'de Yılın En Beğenilen Yazarı Ödülü'nü alan ve buna benzer onlarca ödüle layık bulunan, kitapları onlarca dile çevrilen Temelkuran, gerek yaptığı haberlerle, gerekse yazılarıyla hepimizin dikkatini çekerken, kadın olmanın getirdiği yükü de her fırsatta bizlere hatırlattı ve hatırlatmaya da devam ediyor.

Peki şimdilerde bildiğimiz Ece Temelkuran, nasıl bir hayat yaşadı? Bu hayata neleri sığdırdı? Kitaplarında sıkça okuduğumuz o hüzün nereden geliyor? Başımızı biraz geçmişe, biraz da İzmir'e doğru çevirip şöyle bir bakalım...

12 Mart Darbesi'nin üstünden iki yıl geçmiş olsa da postalların izi sokaklardan henüz silinmemişti. Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya gibi devrimci liderler öldürülmüş, Türkiye sol hareketi büyük bir hezimetle uğramıştı. Bu hezimet, ülkenin geneline sirayet ettiğinden, korku dolu yüzler kaplamıştı ortalığı. Kimileri kitaplar gibi yakılırken, kimileri de o ateşin etrafına toplamış ellerini ovuşturuyordu.

Ece tam da bu yıllarda, 1973'te doğdu. Her şeyden habersiz şekilde büyümeye başladı-ğında, politik olarak yenilmiş ama ezilmemiş bir ailenin kanatları altındaydı. Anne ve babası aydın fikirli insanlardı. Bilen bilir, kitap okunan bir evde büyümek herkese nasip olmazdı. Ece de bundan feyz alarak okuma yazma alışkanlığını küçük yaşlarda kazandı. Hatta annesi, Ece daha 8 yaşındayken ona şiir defteri hediye etti. Yaşadıklarına bir isyan mıydı, yoksa Ece'nin geleceğine dair içli bir dua mıydı bilinmez, defterin ilk sayfasına Ahmed Arif'ten bir çift dize yazıvermişti.

Erkekçe olsun isterim,

Dostluk da, düşmanlık da.

Ne var ki Ece bu dizelerin devamını hem metaforik, hem de gerçek anlamıyla yirmi yaşında öğrenecek ve yaşadığı irili ufaklı hayal kırıklıklarını Ahmed Arife emanet edecekti.

Hiçbiri olmaz halbuki.

Geçer süngüler namıya.

Başlar gece devriyesi jandarmaların...

Annesinin Ece'den gizlediği, çarpıttığı mı diyelim, bir diğer durumsa Samed Behren-ğinin yazdığı meşhur çocuk kitabı *Küçük Kara Balık*'ta yaşandı. Küçük Ece uyumak için yata-ğına sokulduğunda, annesi de ona eşlik eder ve bu kitabı okuyup dururdu. Tıpkı Ahmed Arife yaptığı gibi, *Küçük Kara Balık*'a da el atma ihtiyacı hissetmişti. Onun alternatif fina-line göre; küçük kara balık kaybolmuyor, arkadaşlarıyla örgütlenerek pelikanın kesesini yırtıp kaçıyordu... Annesinin kitapta yaptığı bu değişikliği, yıllar sonra Çagan Irmak ve Mine Söğüt'ten öğreniyor ve belki de annesini daha iyi anlamaya başlıyordu.

13 yaşına bastığında Cengiz Aytmatov'un bir kitabı geçti eline. O kadar etkilendi ki, sonra diğerine başladı, sonra diğerine. Kısa sürede Aytmatov'un bütün kitaplarını bitirdi. *Selvi Boylum Al Yazmalım*'daki dillere destan olan "Sevgi emekti," cümlesini, Türkan Şoray'dan değil, yazarın kendisinden öğrendi. Böylelikle de edebiyatla başlayan arkadaşlığı iyiden iyiye pekişmeye başladı.

Sonra 12 Eylül, sonra ölümler, işkenceler, akıl sağlığını yitiren insanlar sonra... Tüm bu hengâme ortasında ilk gençliğini geçiren Ece, Bornova Anadolu Lisesi'ne kayıt yaptırdı. Serde isyankarlık olduğundan, çevresiyle sık sık tartışmalar yaşıyordu. Okul arkadaşları Pınar'la lisenin arka bahçesinde ilk sigarasını yakarak gösteriyordu tepkisini, üniversite sınavı öncesinde barlarda serserilik yaparak yaşamaya çalışıyordu.

"Her kafası çalışan sağırlık kız çocuğu en geç 13 yaşında nefes almak için yalan söylemek zorunda olduğunu anlar. 'Arkadaşlarla ders çalıştık' yalanıyla ilk aşk yaşanır, 'dersanede yedik' yalanıyla ilk öpüşme."

Bu toplumda kadın olmanın zorluğunu, hemen her kadın gibi, Ece de o yaşlarda öğrenmek zorunda kaldı. Evden kaçıp masereler yaşamaya niyetliydi ancak toplum kadına

*Sakin bir eve sığışacağım
diye bükme kendini.*

Ece Temelkuran

yaşamayı değil, seyretmeyi uygun görüyordu. Fakat Ece yalanların söylendiğini değil, söylettirildiğini anla yacak kadar kitap okumuştı.

HUKUKTAN GAZETECİLİĞE

Babası avukattı. Ece'nin üniversite tercihlerinde de babasının payı büyüktü. O ise sadece doğduğu yerden uzaklaşmak ve yeni bir şehirde kendini bulmak istiyordu. Babasıyla yaptığı pazarlıklar sonucunda Ankara Hukuk'a kaydoldu. Aslında böyle bir sevdâ yoktu gönlünde. Annesinin 8 yaşındayken hediye ettiği defteri eline aldığı anda hissettiği gibi, yazar olmayı hedefliyordu.

Ankara'daki yeni hayatına adapte olmaya çalışırken yazmaya ağırlık verdi. İlk yazıları *Patika*'da yayımlanmaya başladı. Yine o yıllarda gazeteciliğe merak saldı ve babası *Cumhuriyet Gazetesi*'nin İzmir'deki avukatlarından olduğundan, gazetenin Ankara bürosunda çalışmaya başladı. Büyük hayallerle başladığı gazeteciliğin, karanlıkta kalan yüzünü de o sıralarda öğrendi.

Özellikle ilk iki yıl bir hayli zorlandı. Usta çırak ilişkisi çekilir dert değildi. Tecrübesizliği bir yana, asıl can sıkıcı olan tarafı maruz kaldığı muameleydi. Kalkıp çay bile dağıttı ama yazdığı haberlere isminin yazılmamasını içine bir türlü sindiremedi. Hâlbuki çok yoğun çalışıyordu. Ankara'nın altını üstüne getirip ajans haberlerini toparlıyor, ekonomiden, yolsuzluklara kadar hemen her yerde durmak bilmeden bir şeyler yazıyor, şairlerle röportajlar yapıyordu. Gazeteciliğe, yazarlığa en yakın meslek olduğunu düşünerek başlamıştı, hâlbuki bunun tam aksi olduğunu kısa sürede öğrendi.

Cumhuriyet'te geçirdiği yaklaşık üç yılın ardından pes etme kararı aldı. Bunca strese ve liyakatsizliğe tahammül edemiyordu artık. Çantasını koluna takıp tam herkesle vedalaşıp çıkacakken, Ankara bürosunun önünde bir kalabalıkla karşılaştı. F tipleri sürecinde, cezaevinde açlık grevi yapan devrimcilerin anneleriydi bunlar. Ellerinde gelinciklerle gelmişler ve o gün konuyla ilgili gazetede çıkan kısacık bir haber için teşekkürü borç bilmişlerdi. Ece'deki büyük kırılma işte o an yaşandı. Tutsak anneleriyle beraber gazeteye geri girdi ve bugüne dek yazmaya işte bu motivasyonla devam etti.

Gazeteciliğin son derece "erkek" bir meslek olduğunu fark etmişti, zaten yaşadığı zorlukların bir kısmı da bundan kaynaklanıyordu. Ne var ki bu kimlik, dışarıda da "erkek" gibi muamele görmesine sebep oluyordu. Özellikle Doğu ve Güneydoğu'da katıldığı düğünlerde, cenazelerde hep erkeklerin arasında kendisine yer açılıyordu. Çünkü sevinçte de hüznünde de kadın ve erkek ayrı yerlerde toplanıyordu.

Hatta bir keresinde, iki büyük aşiretin barış yemeğinde, 1500 erkeğin arasında tek kadın oydu. Henüz 26 yaşındaydı ve mesleğinden dolayı "erkek" kabul ediliyordu.

Öyle ya, kadınlara ne anlardı gazetecilikten, yazarlıktan...

"Bakma sen söylediklerine, insan kendini feda etmek ister. Bir acıda, bir sevinçte, bir kavgada, bir hikâyede erimek ister. Başka türlü katlanamaz aslında kendine."

Sonra "En iyisi çenemi yukarı kaldırıp, sanki kimse bana bir şey yapamamış gibi yürümek," diye düşündü. Devam eden hayatında da aynı şekilde yürümeyi sürdürdü. Bu yüzden kendini beğenmiş, soğuk ve korkusuz biri sanıldı ama bu muamele onu kırmaktan başka bir şeye sebep oluyordu.

MERHABA EDEBİYAT, NASILSIN?

Gazetede haber yazmaktan sıkıldığı anlarda, ikinci bir ekran açıp edebiyatla kurduğu arkadaşlığa dönüşürdü bir taraftan. Oraya düşlerini, hayal kırıklıklarını, anlarını ve toplamlarını döküyordu. Neden sonra yazdıklarını bir dosya hâline getirip *İletişim Yayınları*'na yolladı. Pek bir beklentisi yoktu. Hatta *İletişim*'in editörlerinden Can Kozanoğlu onu aradığında, bir arkadaşı dalga geçiyor sanarak neredeyse telefonu Can'ın yüzüne kapayacaktı. Orhan Pamuk'un dosyayı görünce "Bu kıızı yayımlayın," dedigiynise çok sonralar öğrenecekti. 1996'da yapılan hazırlıkların ardından, *Bütün Kadınların Kafası Karışık* isimli, şiirsel metin estetiğindeki ilk kitabı okurun karşısına çıkıverdi.

Heyecanlıydı ama yine de garip hissediyordu. Kendini inandırmak için midir nedir, karlı bir Ankara gününde, yeni çıkan kitabına bakmak için kitapçıya gitti. *Bütün Kadınların Kafası Karışık* diğer kitaplar arasında görünce "O kadar da önemli bir şey yapmadım," diye düşündü ve yayımladığı her kitapta bu cümleden kurtulmayı denedi.

"kadın, anlaşılmanın bir şaka gibi havada asılı, kadın hep, en önemli yerini unuttuğu komik bir öyküyü arar. aslında her öykü, bir tür terk edilemeye başlar."

Ve Ece kendinden yola çıkarak, kadınların parçalanmış bütünlüklerini an, duygu duygu yazmayı sürdürdü. Melankoliye mizah, düşünce gerçek âdeti konuşuk ediyordu metinlerinde.

Aynı yıl gazetecilikte yaptığı çalışmalar neticesinde, Alman hükümeti tarafından "Yılın Gazetecisi" seçildi ve Almanya'daki kadın hareketleri üstüne çeşitli araştırmalar yaptı. Buradan aldığı güçle, uzun zamandır takip ettiği ölüm oruçlarına dair bir çalışmaya girişti. İçeride devrimciler, dışarıda anneler direnış hâlindeydiler. Ece de bir içeride bir dışarıda dolanıp duruyor, insanların çılgınlıklarını bütün ülkeye duyurmaya çalışıyordu. İstiyordu ki gündemi meşgul etsin ve bu sorun çözülsün, istiyordu ki gençler ölmekten vazgeçsin. İşte bu niyetin bir sonucu olarak, *Oğlum Kızım Devletim – Evlerden Sokaklara Tutuklu Anneleri* isimli araştırma kitabını yayımladı. Sürece becerebildiği kadar etki etmek istiyordu ancak Türkiye, yaklaşık on yıl sonra benzer olayları yaratarak bu kitabın genişletilmiş versiyonu-

nunu isteyecekti Ece'den. O da annelerle yaptığı görüşmelerde, en çok duyduğu cümlelerden birini tutup kitabına isim yaptı: *Ne Anlatayım Ben Sana!* Ama anlatıyorlardı. Ece de onları kayda geçirip anlatıyordu. Ne var ki doğru düzgün dinleyen yoktu. Anneler evlatlarını kurtarmak istiyorlardı; evlatlarıysa bütün dünyayı...

"Gel, en korktuğumuz, bidden en uzak tutulan yerden başlayalım bu memleketi bakmaya. En ne diyeceğimizi bilemediğimiz yerden konuşalım kekeme mekeme. Biz en çalışkan ve en maceracı öğrencileriyiz yeryüzünün; bu memleketin en karmaşık matematik problemi bu ise eğer, bile ki tam bize göre. O tepelerin, bizim en anlamadığımız, bir çıldırma olarak gördüğümüz o halinin anlarsak eğer, o tepelerin, belki gerisi gelir, tekrar başlarız hikâyelerimizi birleştirmeye."

1995'te Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdi, ancak dünyayı güzelleştirmek için gazeteciliğin, yazarlığın daha büyük bir etkiye sebep olduğunu düşündüğünden, adliye koridorlarında koşturmak yerine bilgisayarın başında vakit geçirmeye başladı. Avukatlık cubbesini sadece bir günlüğüne giydi. O da Diyarbakır'daki bir gösteride taş atan çocukların savunmasını yapmak için. Mahkeme sürecinde çeşitli yaşlardaki çocukların nasıl büyüyüp büyüyüp küçüldüklerini gördü ve yaptığı savunmayla 13 çocuğun tutuksuz yargılanmayla serbest kalmasını sağladı.

Gazetecilikle, edebiyatçılığın ayrımını uzun zaman önce fark ettiğinden, kendini kitaplara daha yakın buluyordu. Çünkü gazete çabuk tüketilen bir şeydi; bırakın geleceğe kalmayı, aynı günün öğleninde bile sofraya bezi niyetiyle ya da badana esnasında boya damlamasını diye yere öylece serilebiliyordu. Fakat kitaplar, hele de hakıyla yazılmış kitaplar insanlardan, devletlerden bile uzun yaşayabiliyordu.

Ece de boyuna kitaplara gömülüydü. 2002'de *İç Kitap*'ını ve yine bir şiirsel metin örneği olan *Kıyı Kitabı*'nı yayımladı.

"Yolunu arayan bir yolculuksa çıkılacak olan, heybeni doldurmak değildir yapacağın. Olabildiğince boşalt heybeni: Ben'i."

Sende ne çok şey var şimdi. O yüzden gidemiyorsun belki. Tıkılm tıkılsın sen; ellerin ana baba günü. Bırak, sıkı sıkıya tutmadığında seni bırakanacak şeyleri." diye yazdı ve sanki bütün öğütleri kendine söylüyordu.

Gazete yazılarını ve kendini yeniden gözden geçirerek *İçeriden – Kıyıdan Konuşmalar*'la, *Dışarıdan – Kıyıdan Konuşmalar*'ı 2004'te yayımlayınca, Latin Amerika üzerine çalışmak için yollanıp yurtdışına cevirdi.

Bir yandan insan hakları ve feminizm üstüne araştırmalar yaparken, bir yandan da dünyadaki gelişmeleri takip ediyordu. Bu yüzden 2003'te Dünya Sosyal Forumu'nu izlemek için Brezilya'ya gitti. Bir yıl sonra da Hindistan'a, oradan Venezüella'ya. Böylelikle içeri- den dışarıya, dışarıdan içeriye daha kolay bakmaya başladı. Her şey bir yana; yoksulluğun da meydanlarda atılan sloganlar gibi nasıl birbirine benzediğine şahit oldu: *Ortak Bir Şeyleri Olmayanların Ortaklığı* büyük gürültüler uyandırıyordu.

Yurtdışındaki gözlem ve deneyimlerinden yola çıkarak, Arjantin'deki ekonomik kriz sonrasında oluşan halk hareketini incelediği yazı dizisi olan *Buenos Aires'te Son Tango, Mil liyet'te yayımlanmaya* başladı o sıralar. "*Köşeyi dönünce karşılaştığınız eylemler, yürüyüş- ler, komün toplantıları, kendiliğinden oluşan mahalle meclis toplantıları, toplantı bitince tangoya gitmeler... Hepsi gün içinde olup biten, içine girdiğinizde sizin için de normalleşen, hayatın kendisi haline getiren şeyler...*"

Belgesel anlatı tarzındaki *Biz Burada Devrim Yapıyoruz Sinyorita!* kitabındaysa, Venezuel- la'nın sosyalizm sürecini ve bu süreçte yaşadıkları sorunları kaleme aldı. Venezüella'daki insan- ların deneyimleriyle güzelleşen, sokaklarıyla somutlaşan ve yer yer duygularla bezenen bu kitap çok beğenildi ve Türk Tabipler Birliğince Düşünce ve Demokrasi Ödülü'ne layık bulundu.

Ece sokağı yakından takip eden araştırmacı gazeteci kimliğiyle, hak ihlallerinde ve feminizm mücadelesinde kalemini olanca gücüyle kullanıyordu. Meseleleri açıkça yazıp yet- kili mercilere kafa tutuyor, bu yüzden linç edilmeyi de işinden olmayı da göze alıyordu. Kaleminin de sabrı gibi tükendiği anlardaysa, büyük bir hayal kırıklığıyla "*Siz nasıl bu kadar zalim oldunuz?*" diye soruyordu. Bu gibi durumların tetiklediği duygusal sancıları da edebi- yatla harmanlıyordu. Kadın olmanın, insan olmanın zorluğunu, kaybeden takımı tutmanın burukluğunu ve günün birinde mutlaka kazanacağımızı anlatıp duruyordu. Ve bizlere Yeşil- çam filmlerindeki kötü adamların değil, Yaşar Ustaların arkasında saf tuttuğumuzu hatırlat- maya çalışıyordu.

KİTAPLAR KİTAPLAR KİTAPLAR

Ermeni meselesine konu edinen belgesel/anlatı estetiğindeki '*Ağrı'nın Derinliği* kitabı- nıysa 2008'te yayımladı. Hrانت Dink'e ithaf ettiği bu kitapla, halkların anısına, acısına değin- meye çalıştı.

"*Dünya kocaman bir hikâye'dir,*" diye yazdı. "*O hikâyenin neresine düşer senin var- lığın, herhalde bu meraktır insanı geçmişe baktıran. Ve geçmişte, ekseriyetle, korkunç sır- lar vardır, hep kan.*"

Evet, hep kan vardı geçmişte ve o kanlar, o isimsiz ölümler hiçbirimize rahat vermi- yordu. Ece de bu rahatsızlığın peşine düşerek, '*Ağrı'nın Derinliği*'nden sonra, Lübnan'a gitti. Hizbullah'la ilgili bir kitap yazmayı düşünüyordu. Beyrut'un güneyindeki insanlarla görü- şmek için gerekli irtibatı kurduğu hâlde haftalarca beklemek zorunda kaldı. Akabinde "*Ben cevapları biliyorum, niye bekliyorum ki,*" diye sordu kendine ve deniz kenarına gidip ilk satırlarını yazmaya başladı. Yaklaşık bir sene orada kaldı. Yıl 2010'u gösterdiğinde, *Muz Sesle- ri* isimli ilk romanıyla karşımıza çıktı bu kez.

"*Ben zannettim ki o kadar uzun süre yaptıktan sonra, gazetecilik ciddi bir şey ve sorularına cevap veriyorlar. Ben şimdi bunlara roman yazıyorum desem kimse beni cid- diye almaz filan diye. Sonra fark ettim ki tam tersi roman yazdığını söyleyince insanlar öyle şeyler anlatıyor ki, gazeteci olarak asla bilemeyeceğin ve dinleyemeyeceğin şeyler bun- lar. Tuhaf bir güven duygusu veriyor roman fikri.*"

Muz Sesleri okurlarca çok beğenildi. Yıllarca gazete yazılarıyla, anlatılarıyla kitaplığı- mızda kendine yer bulan Ece, romanıyla da olgun bir eser sunmuştu bizlere. Zenginle yok- sulun bitmek bilmez çelişmesine ayna tutarken, Doktor Hamza'nın ağzıyla: "*Zenginler ken- dilerine hizmet edenlere üniforma giydirirler, çünkü köle olduklarını görmek istemezler.*" diyor. "*Yoksullar kendi güçleriyle olamıyorlar çalıştıkları yerde.*"

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranitey.org>

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

2011'de hayatının ilk yarısını anlattığı deneme türündeki kitabı *İkinci Yarısı* yayımlandı. Biz bu kitapla beraber Ece'nin gizli kalmış yanına, Ece'yi, Ece yapan ruh hâline bir adım daha yaklaşmış olduk. Sadece belli başlı anılar yoktu çünkü sayfalarda, Türkiye'yi de görebildiğimiz irili ufaklı fotoğraflar ve o fotoğraflara eşlik eden bir melankoli de hemen yanı başımızdaydı.

"Yazmak, neredeyse sersemliğe varan bir cürettir. Cüretkâr olan kısmı şimdiye kadar söylenmemiş bir şey söyleyeceğini ya da herhangi bir şeyi hiç anlatılmadığı bir biçimde anlatabileceğini sanmakla ilgilidir. Sersemce olan kısmı da bu cüretin peşinden gitmektir. Ama tıpkı insanoglunun bütün yaşadıklarına rağmen doğmaya devam etmesi gibi mucizevi bir inat da vardır bu işte. Çünkü her seferinde biri çıkar ve insanı mutlak bir isabetle anlayabileceğini, anlatabileceğini düşünür. Hatta kimilerinin insanı değiştirebilecek cümleler kurma hayali bile vardır."

Ece de işte bu motivasyonla ve bu tip gelgitlerin cenderesinde yazmayı sürdürüyordu. Türkiye'nin siyasal atmosferi de onu sürekli taciz etmeye devam ediyordu. Yazıları yüzünden gazetede işine son verilince, *Kayda Geçsin* isminde, deneme türündeki yeni bir kitaba başladı. **"...Suspend oturma yerine yapmayı seçtiğim bir şeydi. Kimilerinin ödedikleri bedel karşısında işini kaybetmek ne ki! Ama kendimi yalnız hissettiğim ve insan içine çıkmak istemediğim bir zamandı."** Tam da böyle bir ruh hâliyle imza gününe katıldığında, hiç beklemediği bir sürprizle karşılaştı. Siyaseten yaralı, evlerindeki koltukları boş kalan bir sürü insan çıkageldiler ve Ece'ye destek olmak için "Canını sıkma. Biz de buradayız. Daha ölmedik," diyorlardı.

Türkiye işte bu kadar güzel, işte bu kadar korkunç bir yerdi...

İşinden olduğu dönemde, ikinci romanı olan *Düğümlere Üfleyen Kadınlar*'ı yazmak için Tunus'a gitti. Kötü zamanlar geçiriyordu; mesele sadece işinden olmak da değildi, lince maruz kalması ve itibarsızlaştırılmaya çalışılması da cabasıydı. Ece de çareyi edebiyatta buluyordu.

Düğümlere Üfleyen Kadınlar, Ortadoğu'da yolculuk eden dört kadının hikâyesini anlatıyordu. Biz de bu sayede Ortadoğu'yu baştan başa geziyorduk; orada kadın olmanın hüznünü duyuyor ve serserilikle macera peşinde koşuyorduk.

2015'te yayımladığı üçüncü romanı *Devir*'deyse, Ali ve Ayşe isimli çocuklar üstünden 1980'lerin sosyopolitik kültürüne değiniyor ve 1980'lerle günümüzdeki farkı açığa çıkarıyordu. Kitabın en ilgi çekici yanıysa diliydi. Ece bir çocuk dili oluşturmaya kalkmış, bunun da hakkından gelmeyi başarmıştı.

Haydar Ergülen'le yaptığı röportajda **"1980'de bu ülkenin ruhuna bir şey yapıldı,"** diyordu. **"Tüketim toplumuna geçilmediği için bu kadar çok giysimiz yoktu. Banyo yapıyorduk biz bu kadar, kimse birbirini kandırmasın. Herkes haftada bir banyo yapıyordu. Şimdi her gün duş alıyoruz. Biz böyle insanlar değiliz gibi davranıyoruz... Bu biraz 'Hatırlayın arkadaş bu işler böyle değildi' kitabı."**

Devir'in ilk baskısı 100 bin adet yapıldı. Ece'nin okurla kurduğu ilişki her geçen gün artıyordu. Bu, sadece edebiyatın gücünden de kaynaklanmıyordu üstelik. Gazete yazıları da beklenen etkiye sahipti. Hatta "Nar Kalpler" isimli yazısını okuyan, memleketin çeşitli yerlerindeki dört kadının, eşlerinden ayrılmak için aynı gün dava açtıklarını da söylüyor bize.

"Bu yüzden artık yazı yazmak zorundayım. Başlangıçta yıldızlı bir hayal, sonra büyümlü ve kaçınılmaz bir seçim olan, peçete kağıtlarına ve her seferinde içinden taşarak yazdığım yazı, bugün artık beni ele geçirdi. Kimisi yoksul kalır yazmak için; ben yazmak için yoksun kaldım. İsteyince değil artık, istesem de istemesem de yazıyorum."

Ve Ece yazdıkça işinden oldu, yazdıkça linc edildi; yazdıkça beğeni topladı ve yazdıkça birilerinin acısına yaklaştı. En son *Habertürk*'teki işine son verildiğini, ardından Zagreb'e yerleştiğini haber aldık. En son, M. Kutlukhan Perker'in çizdiği, *Olmayan Kuşlar Ansiklopedisi*'ni kaleme aldı.

Ece hâlâ yazıyor. Hak ihlallerine, acılarına ve acılarımıza dair. Ece hâlâ yazıyor. **"Ama**

aksam erken yatıyor mahpusaneve."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Cemal

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

BÜTÜN KADINLARIN KAFASI KARIŞIKTIR

Ece Temelkuran'ın *Bütün Kadınların Kafası Karışık* isimli romanından, Selen Uçer ve Seray Şahiner tarafından tiyatroya uyarlanan aynı isimli oyun, yine Selen Uçer'in yönetmenliğinde, ilk olarak 2015 yılının sonlarında seyirci karşısına çıkmıştı. O tarihten sonra, onlarca defa kapalı gişe oynayan oyun, tiyatro dünyasının güçlü ekiplerinden *Aysa Prodüksiyon Tiyatrosu* tarafından sahnelenmişti.

Deniz Çakır, Şebnem Sönmez (sonraki temsillerde yerini Füsun Demirel'e bırakmıştı), Zeynep Kankonde, İpek Türkten Kaynak ve Kadir Çermik tarafından canlandırılan karakterler, Temelkuran'ın 1996 yılında yayımlanan ilk kitabının hikâyesi odağa alınarak, günümüzde geçen bir olay örgüsü üzerinden anlatılmıştı. "Kara komik" olarak nitelenebilecek bir yapıya sahip olan oyun için, dönemin tiyatro yazarlarından bir kısmı da "bunalım komedisi" tanımlaması uygun bulmuştu. Temsillerini sıklaştırdığı 2016 yılında peş peşe ödüllendirilen oyun ekibinden Deniz Çakır, Direklerarası Tiyatro Ödülleri'nden en iyi kadın oyuncu, yönetmen Selen Uçer, İsmet Küntay Tiyatro Ödülleri'nden en iyi yönetmen ve yine aynı organizasyon tarafından oyunun dekorlarını ve tasarımlarını yapan Natali Yeres, en iyi sahne tasarımı, Şebnem Sönmez ise Yeni Tiyatro Dergisi Emek ve Başarı Ödülleri'nden en iyi yardımcı kadın oyuncu ödülünü almıştı.

Oyun, yeni kitabı çıktığı tarihlerde kocası tarafından terk edilen yazar Ebru Uysal'ın, evinin balkonuna çıkarak intihar etmeye çalıştığı sırada, komşuları Perran, ünlü şarkıcı Meltem Kaya ve onun yardımcısı Aysel tarafından durdurulmasını konu alır. Bu durdurulma hâli, kısa süre sonra yüzleşmeye ve kadınların mağduru oldukları kafa karışıklığı düşünselliğinin somut pratik eylemselliğe varış evresine ilerleyişini seyirciyi tanık eder. Kadınlar, toplumsal baskıdan dolayı çıkışsızlık hissi sonrası dayatılan intihar düşüncesi yerle yeksan edilir. Bu bağlamda oyun, bir manifesto anlamı taşır. Kadın dayanışmasını, normların kadın bireye biçtiği yaşam şekline karşı olma hâlini öne çıkaran metin, oyuncuların sahici aktarım biçimiyle gerçeğe bürünürken, yerli sanatlarda kadına biçilen melodramatik rol tasfiye edilir. Oyun, komedi formunda aktarılır. Seyirci, bir noktadan sonra karakterlerin çıkmazlarına, çaresizliğine, yaşadıkları durumun abukluğuna gülmeye, hatta kahkaha atmaya başlar. Zira gülmek, hem de ağız dolusu gülmek, iyileşmenin ilk hâlidir. Kaldı ki, bir kişinin önüne sürülen koşullara ilk itiraz gülmekle başlar ve yeryüzünün en muhalif eylemi gülmektir. Oyunda yer alan Zeynep Kankonde, bu hususu şu sözlerle açıklıyor: "Şunu, toplumda yer edinmiş birinden duydum: 'Seviyor ki dövüyor.' Bunu kabul ettirmeye çalışan bir sistem var. Büyük bir kadın ayaklanması olmazsa da değişmeyecek. Dario Fo'un lafıdır: 'Kadınlar kızların güldü ümüdü sarışın içimizli'

den kalkıp büyük bir kahkaha atarlarsa makamlarınız sarıslır.' Kendi hayatımızda yaptığımız depresimler bile kâfidir."

İnsan gerçeği, dramatik olanı, hüznü barındırır, acı veren ancak gülerken kabul edebilir ve ilk isyanını bu şekilde başlatabilir.

Oyunun başlığına da ismini veren kadınların kafasının karışık olma hâlini yönetmen Selen Uçer, "Bu bozuk sistemin içinde yetişmiş başka kadınlar da karıştırabiliyor, kadınların kafasını. Tabii erkekler, devlet ve sistem de..." diyerek özetliyor. Oyunda yazar Ebru Uysal'ı canlandıran Deniz Çakır, bu hususu duygusal zekâ üzerinden değerlendirirken, tepkisel olmanın önemine değiniyor. "Duyarlılık ne kadar fazlaysa, kafa karışıklığı da o kadar fazla oluyor. Dayatılana 'Tamam' derssen kafan çok karışmıyor. Ama hissettiğin tepkiyi gösterdiğinde kafan karışıyor. Kadınların kafası karışık çünkü belki de bizde var olan rahimden dolayı daha duyarlı insanlarız." Şebnem Sönmez ise, bu kafa karışıklığı durumu ile küçük yaşlarda tanıştığını söylüyor. Sönmez'e göre dayatmalar, rol biçmeler ergenlikte başlıyor. "Çocukken her şey 'evet'ti ve alkıştı. Ön ergenlik döneminde, o alkışlananlar 'Ayıp' diyerek durdurulur olduğunda kafa karışmıştı."

Temelkuran'ın henüz 22 yaşındayken yayımlanan bu kitabı, kişisel olandan yola çıkarak, politik ve sosyal bir noktaya değiniyor. Eril düşüncenin kadın yalnızlığı ve bir başnalığı ittiği ve eylemlerini yüzlerce defa sorgulamasına sebep olduğu yaşamda Temelkuran, yazdığı romanda kadın karakterlerin ruhuna nüfuz ederek, var olan yalnızlaştırma hâlini yeniden üretir ve günün sonunda sözünü iletir: Dayanışma. Ona göre, kadınlar, birbirlerine detlerini anlattığı, ortak hareket ettiği oranda "var kalacaktır." Ancak gerek roman, gerekse de oyun, bu düşünceyi kuru bir propaganda hâlinde seyirciye/okura sunmaz. Sanatsal bir estetikle, alıcısının ruhuna zuhur etmesini ister. Bu sebeple, kurgusal hikâye önem taşır. Söz, yanılmanın sunduğu temsil üzerinden can veren karakterlerin yaşadıkları sonucu ortaya çıkar. Bu sebeple pakette sunulmuş aforizmalar barındırmaz. Eylemlerin çarpışması sonucu ortaya çıkan "cümle", alıcısının zihninde kurduğu bir düşünceye dönüşür. Daha özgüvenli olmak için, daha güçlü cümleleri vardır artık. Sahneye "yaralı" olarak çıkan, kişiliği biçimlenmeye başladığı andan beri kafa karışıklığı yaşayan karakterler, günün sonunda değişir, yenilenir, dönüşür. Artık başka bir kimliğe bürünmüşlerdir. Aynı zamanda oyun da bunu izleyiciye hissettirir. Seyirci, salondan çıkarken edindiği hissi kucaklayıp, evine ulaşana kadar çıg gibi büyümüştür. Büyüyen bu kartopu, gecenin sonunda alıcısına bir dönüşüm müdesi vermiştir. Gülerken isyan edip dayanışarak var olmanın

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

Mehmet Ali Akşamsefası

Oya Bekkaya

KEFARETİN KURGUSU

Başlangıçta kısa bir roman olarak yayımlanan *Esaretin Bedeli*, gerilim türündeki kitaplarıyla haklı bir üne sahip olan Stephen King'in, "dört sıradan hikâyesinden" biri olarak 1982'de basılan *Kuşku Mevsimi* isimli hikâye derlemesinde yayımlanır. Özgün adı *Rita Hayworth ve Shawshank'in Kefareti* olan hikâye, King'in korku türündeki diğer eserlerinden ayrılarak, hem çok tuhaf hem çok tanıdık bir tür aralığında gezinir. Kısa romanla uzun hikâye arasında gidip gelen ve sinemaya *Esaretin Bedeli* adıyla uyarlanan *Rita Hayworth ve Shawshank'in Kefareti* bir yanıyla, türünün etkileyici örneklerinden biri olan (mesela Henri Carrriere'nin yazdığı *Kelebek* gibi) sıradan bir kaçış hikâyesidir aslında. Kahraman haksızlığa uğrar, hak etmediği bir cezaya çarptırılır, her şeyden vazgeçer, sonra günün birinde silkinip cezaevinden kaçış planları yapar ve sonunda (pek çok kez başarısızlık ya da talihsizliğe uğramasına rağmen) kimse-nin kaçamadığı cezaevinden kaçmayı başarır. Pek çok kaçış hikâyesindeki bildik sahneler ve bu türden kitapların okurlarına vadettiği özgürlük teması *Rita Hayworth ve Shawshank'in Kefareti*'nde de karşımıza çıkar. Bir tek farkla: Anlatıcı Red ile ana kahraman Andy'nin dostluğu da eklenir bu hikâyeye.

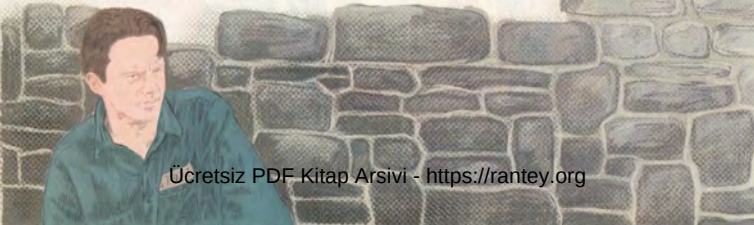
Yine de bu kısa romanı diğerlerinden farklı kılan, okur ve izleyici üzerindeki etki gücünü başka bir yerde aramız gerekiyor bana kalırsa. Sanki bu roman, tıpkı *Kazablanka* filmi ya da *Don Kişot* romanı gibi, türünün tüm örneklerindeki ortak nirengi noktalarını tek bir potada eritmiş gibidir. Tanıdık bir duyguya seslenir yapıt: Bir tür özgürlük hissiyle kefaret kavramına. Ama bunu yaparsa sıradanlaşacak, önceki metinlerden bir farkı kalmayacaktır. O zaman, metin ilerlemek için başka bir hat belirler. Daha doğrusu, tanıdık bir hat üzerinde başka bir kurguya başvurur.

Stephen King'in hikâyesini (*Shawshank'in Kefareti*) adıyla sinemaya uyarlayan Frank Darabont, orijinal hikâyedeki kefaret kavramını nerdeyse tüm filmde gayet zekice

işleyerek, edebiyat ve sinemada sıklıkla işlenen etkileyici bir kaçış mitini dinsel bir göndermeler ağı içinde yeniden kurgular. Sağaltılan sadece Andy Dufresne, değildir. Okur/izleyici de aynı sağaltmaya zorlanır âdeta. Üstelik dikkatli izleyicinin fark edeceği siyasi bir atmosfer de kurgulanır eserde. (Özellikle cezaevi müdürü ve gardiyanlar üzerinden.) Yalnızca, uğradığı haksızlıklar karşısında, kurduğu etkileyici planla cezaevinden kaçmaya çalışan bir mahkûm değildir Andy Dufresne. Aynı zamanda gizli işlenmiş dinsel bir figür olarak da resmedilir romanla filmde.

Akademi Ödülleri'nden eli boş dönmesine rağmen tüm zamanların en çok izlenen filmlerinden biri olan, gişedeki başarısızlığına karşın video kaset olarak en fazla kiralanan film olma başarısını gösteren bu yapıt, bir yandan etkileyici olduğu kadar zeki bir kahraman üzerinden insanlara yaşama sevinci aşılarken, diğer yandan fantastik bir kaçış hikâyesi üzerinden okuruna/izleyicisine sağaltıcı bir etkide bulunur. Yine de bütün bunlar, bu metnin neden bu denli ilgi gördüğünü açıklamaya yetmiyor. Bu yüzden, Mark Kermode'un sorduğu soruyu hatırlamakta fayda var: "*Esaretin Bedeli*, hapishaneyeye dair bir dram filmi mi, yoksa siyasi içerikli bir metin mi? İnanç üzerine modern bir İncil mi, yoksa sinemaya özgü fantastik bir kurgu mu?"

Metin, bütün bu sorulara aynı cevabı verir ve kanımca gücü de burada yatar. *Esaretin Bedeli*, bunların hepsidir: hem türünün tüm olanaklarını kullanan etkileyici bir dram, hem dönemine yapılan sert eleştirilerle siyasi bir metin, hem roman/film boyunca başvurulmuş referanslarla (örneğin Andy Dufresne'nin zaman zaman etrafına iyilik dağıtan bir rahibi andırması veya roman boyunca öne çıkan kutsal kitap göndermeleriyle) dinsel bir metin, hem de fantastik kurgusuyla öne çıkan popüler bir sinema örneği. Bir yandan kendisinden önceki eserleri andıran, onların bir toplamıymış gibi görünen ama gerek referansları gerekse okur/izleyicisinde bıraktığı sağaltıcı etkiyle, diğer tüm yapıtlardan farklılaşan bir eser.

BU DUVARLAR TUHAFTIR

Shawshank Hapishanesi'nin otuz yıllık mahkûmu Red, etrafını saran duvarları böyle tanımlar ve şöyle devam eder: "Önce nefret edersin, sonra alışırsın." Neredeyse tüm film hapishanede geçse de, *Esaretin Bedeli* hapishane yaşamından çok dostluk ve umut hakkındadır.

Filmin anlatıcısı Red'dir (Morgan Freeman) ama eksen karakteri Andy'dir (Tim Robbins). Andy kendisini aldatan karısını ve karısının sevgilisini öldürmekten iki kez üst üste ömür boyu hapis cezası almıştır. Mahkemede suçsuz olduğunu söyler ama kanıtlar aksini söylemektedir. Cinayet anını onun açısından göremediğimiz için masumiyetinden tam olarak emin olamayız. Zaten film boyunca hiçbir şeyi, sessizliğini koruyan ve duygularını içinde taşıyan bu adamın açısından görmeyiz. Onu, ona dışarıdan bakanların gözünden takip ederiz. Bu da Andy'yi gizemli bir karaktere dönüştürür.

Filmin eksen karakteri (protagonist) Andy, Shawshank Hapishanesi'ne geldiğinde, filmin anlatıcısı (narrator) Red oradaki 20 yılını tamamlamıştır. Kısa zamanda yakın arkadaş olurlar. Düşman (antagonist) kadrosu da hazırdır: duvarların arkasında zamanla psikopatlaşmış gardiyanlar, sürekli İncil'i yücelterek kalpsizliğinin üstünü örtmeye çalışan müdür ve Andy'e kafayı takan sadist tayfa.

Ortam askeri kamp gibidir. Yemekler kurtludur. Andy'nin ilk zamanları çok zorlu geçer. Ama sonra içerde işler değişir. Andy bankacı olduğu için evrak işlerinden anlamaktadır. Müdüren finans danışmanı olur. Onun için hayali bir karakter yaratıp bu karakter üzerinden kara para aklar. Böylece müdürün hem suç ortağı hem de sağ kolu olur. Kendi söylemiyle, dışarıda dürist olan Andy içerde bir sahtekâra dönüşmüştür. Çamaşırları yıkamaktan, müdürün kirli çamaşırlarını temizlemeye terfi etmiştir. Ayrıca kütüphanenin başına geçip orayı ülkenin en güzel hapishane kütüphanelerinden birine dönüştürmüştür. Yılmadan yazdığı kitap talebi mektupları sayesinde. Andy'nin filmdeki en büyük rolü, içinde bulunduğu korkunç ortamı adım adım insanileştirmesidir. Gardiyana yaptığı bir iyilik karşılığında arkadaşlarına bira ısmarlatır. Kapalı devre sistemden tüm

hapishaneye Mozart dinletir. Yeni gelen mahkûmlardan birine okuma yazma öğretip onun lise diploması almasına yardım eder. Tommy isimli bu genç adamın hayatını değiştirir. Tommy de onun hayatını değiştirebilecek bir bilgiye sahiptir. Daha önce bulunduğu hapishanelerden birinde bir bankacının karısıyla sevgilisini öldürdüğünü anlatan bir adama rastlamıştır. Tüm detaylar tutmaktadır. İçerde yatma nedeni farklıdır adamın. Bu suçla Andy onun yerine içerdedir. Bu bilgi Andy'nin kurtuluş umududur. Müdürle konuşur. Panikleyen adam suç ortağını kaybetmeyi göze alamaz ve Tommy'yi öldürtür. Başından beri suçsuz olduğunu hissettirmiş Andy'nin masumiyetinden eminizdir artık. Ancak bu defa da müdür onu yanına hapsedmiştir.

Red, Shawshank'e dışarıdan her türlü malı el altından getirtir adamdır. Andy'e de taş yontma hobisini devam ettirebilmesi için minik bir taş çekici getirmiştir filmin başlarında. Andy, İncil'in içinde sakladığı bu çekiçle duvardaki Rita Hayworth posterinin arkasında tünel kazmıştır gizli gizli. Bunu hem diğer arkadaşlarından hem de seyirciden saklamıştır. Ve bir gece, yirmi yıl boyunca kazdığı tünelden kaçmıştır. Kemal Varol'un da yazdığı gibi, "dinsel göndermeler ağı" ile kuşatılmış "sıradan bir kaçış hikâyesi"nin mutlu sonu. Andy, kâğıt üzerinde yarattığı kimlikle bankadan yüklü miktarda para çeker. Müdürün sahtekârlığının belgelerini gazeteye postalar. Sınır geçip Pasifik'e ulaşır. Kapısına polis dayanan müdür kendini vurur.

Tüm bunlar olurken Red, kırk yıllık mahkûmiyetinin sonuna gelir. Dışarıdaki hayata adapte olmaya çalışır. Daha önce sözleştikleri yerde mektubunu bulup Andy'nin yanına gider. Duvarların arkasında tanışan iki adam, yıllar sonra okyanusun kıyısında yeniden bir araya gelirler. Red de artık umuda inanıyordu.

İstencinin peşinden giden ve dönüşen karakterleriyle, su katılmamış kötü adamları, belirgin çatışmaları, anlatımcı diyalogları ve açıklayıcı flashback'leri ile klasik Hollywood mantığına, dramatik yapının tüm kurallarına uyar *Esaretin Bedeli*. Bana göre filmin en büyük kusuru da, bu kurallara fazlasıyla uymasındır.

KAMYONLAR KAVUN TAŞIR

Kamyonlar kavun taşır ve ben boyuna onu düşünürdüm. İlk cümle iki dizinin tek dize haline getirilmiş şekli. *Kamyonlar kavun taşır ve ben ilk dize, boyuna onu düşünürdüm* ikinci dize. Cahit Külebi'nin "İstanbul" şiiri böyle başlıyor. Zannımca Türkçedeki en güzel beyittir bu. Bazı bazı abarttığım olur şiirleri. Ama uzun zamandır içimde yarıştırdığım dizelerden galip gelen hep bu oluyor. Bir keresinde Zarıfoğlu'nun *kanama dolabım taşır gibi gidiyorsa* dizesini şampiyon yapmıştım mesela. Fakat "kavunlu şiir" hiç aklımdan çıkmıyor. Cahit Külebi ile alakalı bildiğim tek şey şair bir avukat olduğu. Yine hatırladığım kadariyle serbest bir avukat değil, bir kamu kurumunun avukatı. Bu kadar. Takdir edersiniz ki onca ünlü(!) şair arasından Külebi'yi araştırmadan bilmek çok zor. Fakat konu bu kez şairin hayatı değil maalesef, bilakis(!) şiiri.

Bu dizede (artık beyit demeyeceğim) ilk göze çarpan şey "ka" sesinin kamyon ve kavun kelimelerindeki tekrarı (aliterasyon) ile taşır ve düşünürdüm kelimelerindeki "ş" harfinin tekrarıdır. Bunun dışında mecaz, teşbih, istiare, mübalağa göremeyiz dizede. Yani burada bize okullarda öğretilen sehl-i mümteni (kolay söyleyiş) sanatı vardır diyebiliriz. Kolay söyleme, bir daha söylenmesi mümkün olmayana söyleme yalnızca dışardan bakıldığında anlaşılabilir bir şey değildir. Onu denemeliyiz. Karşılaştırmalıyız ve manasına eğilmeliyiz. Şair, neden kavun taşıyan kamyonlar ile maşuk/ arzu nesnesi arasında bağlantı kurmuş bir zamanlar? Elbette şöyle bir sav atılabilir masaya: Âşık, saçma münasebetler kurabilir iki şey arasında. Bunun peşine mi düşeceğiz? Düşelim. Hedef ile kendisi arasında uzun bir yolun olduğu anlaşılır eğer dizede kamyon geçiyorsa. Kamyonlar şehirlerarası belki de uluslararası nakliyat yaparlar genelde. Kamyon'daki bu uzaklık kalıntısı/ bulaşığı dizeye güç verir. Kavun taşındığına göre bu kamyonlarda şair taşrada demektir. Çünkü merkezden taşraya başka şeyler/ teknoloji/ ambalaj/ bir zamanlar taşrada olanların toplanıp kendilerini sömürttükleri fabrikalardan üretilmiş metaller taşınır hâlihazırda taşrada olan akrabalarına işte kavun kelimesi bu kadar sert bir kelimedir. Yönü belirlir. Geleneksel şiirde görmeye alışık olmadığımız kamyon ve kavun kelimeleri, bu dizelerde birleşerek âdetâ şiirin mâli hatta şiire mâl olmuşlardır ossaat. Külebi, sosyal medyada birçoklarının paylaştığı şekilde "ve ben seni düşünürdüm" dememiş "ve ben onu düşünürdüm" demiş. Bir zamanlar köyde bulunan ama köylü olmayan bir şair Külebi, çünkü yazdığı şeyin mektup değil, şiir olduğunu, ikinci tekil şahsa seslenmenin ancak bir mektupta/ dilekçede ve sair türlerde mümkün olabileceğini çok iyi biliyor. İncelememiz gereken sadece boyuna kelimesi kaldı sanırım. Sözcüğün anlamı şudur: Uzunlamasına. Fakat açık ki şair burada sürekli/ daima/ aralıksız/ anlamına gelen ve Anadolu'nun muhtelif yörelerinde boy'na/ boyuna şeklinde telaffuz edilen kelimeyi seçmiştir. "Onu" kelimesinden önce de geldiği için daima/ sürekli/ aralıksız kelimelerinden ses olarak daha kaliteli, "o" ve "u" harfini içeren "boyuna'yı tercih etmesi anlaşılabilir. Hem de bir zamanlar taşrada olduğunu bize anlatabilmektedir. Bir taşla iki kuş. Şiirin devamını internette bulup okuyabilirsiniz. Ya da merak edip kitabını alabilirsiniz.

Yukarıdaki şiir, Memed Erdener ve Selin Gömüç'ün ortak *sergisi İstanbul'u Unutmak*'i düşünürken de bana musallat oldu. Sergi salonunda okutulacak bir metin yazmam istenip işler bana gösterildiğinde hem Külebi'yi hem İstanbul'da sonbaharı hem de güncel sanatı kuşatan bir yazı kaleme aldım. Onu paylaşmak isterim. Sergi Büyükdere 35'te 9 Kasım'a kadar ziyaret edilebilecek.

"Keşke bizi de kamyonlara koyup taşısalar da kavunlara haksızlık oldu. Cadde-i Kebir'e bir damla kan düşmesin diye yapıldığını farz ettiğim kurban törenlerinde, bir yerden yere nakledilen küçük başlar ve büyük başlar gibi keşke bizi de. Üç yüz beygir, dört yüz beygir bazen beş yüz beygirlik, silindirlerinde piston çarpan makinelerin taşıdığı mafsallarda, o mafsalların oluşturduğu iskelete inşa edilmiş demir kasalarda bizi. Çikolata ile pekleştirilmiş karbon ve hidrojen bakımından çok zengin maddeden yapılmış yollarda mola vermeden. Sağlam, anı geçirmez, çürümez ve saatte seksen kilometre hıza ayarlanmış bir tenteyle

korunmuş şekilde. Taşımadılar.

Bunlar, gördükleriniz, unuttunca çıkan yaralar. Duvarlara asılabilirliği, teşhiri ve topluma taştırtılabilirliği üç ayrı kurum tarafından tescillenmiş. Unuttunca Çıkan Yaralar, günümüzde pek çok şahsiyetin uygulamaya koyduğu ve bireyselleşmede büyük önem arz eden bir standart olması itibariyle oldukça kıymetlidir. Artık büyümekte olan ya da günümüz rekabetçi ortam koşullarında, öne geçmeyi hedefleyen şahıslar için şarttır bu yaralar. Kişisel yaralanma belgesi alabilmek için, kalite yönetim sistemleri tanımlanmalı ve işler tanımlandığı gibi yürütülmelidir. Fakat biz, yaralanmadık. Yaralamadılar.

Bir gövdenin hiçbir yaprağı bir diğerine *aşk gene kelime değiştirdi vahşi* diyemez. Birlikte kımıldarlar, yağmurun toplu vaftizinden çıkıp güneşlenirler. Kök su alamazsa toplu ölüm gerçekleşir. Hiçbir yaprak asılı olduğu dalın kereste oluşuna şahitlik edemez. Keresteler kamyonlarla taşınır çikolatalı yollarda. Çerçeve yaparız onlardan. Tabut, bıçak sapı, mancınık, el arabası, sakı, pipo. Onlara bakmayı seviyor insanlar: konuşan küçük tek hücreliler. Fakat, tarihten önce 1300 yılında, Atina'da, bir tırtıl, bir gövdenin sadece bir yaprağına, diğer yaprakların görmeyeceği bir şekilde, "teçhne" yazmıştır. Yapraklar konuşamaz. Yapraklar yoktur.

Peki. Eylül'de İstanbul'da olmak, eylülde, İstanbul'da

bulunmaya benzemez. Ayakkabılarınıza itimadınız azalır. Cisminiz iklim tarafından yoğunur. Güneş bir top kadife kumaş gibi girer yatağınıza. Karaköy limanında gemiden indirilen sarılmak serbest 300 ton eşek, karadan yürütülür Pera'nın içlerine. Biralara hızla içilir sokak barlarında, caddeler şenlenir, insanlarda engellenemez bir sanat tebessümü başlar. Kavun kabukları, marullar, kıvrıkcıklar ve hıyarlar. Bir kova su ve herkes. Tam on bir ay soğuk karanlıkta bekleyen sanatseverler. Üzgün zabıta memurları ve çöçüler. Öfkeli turistler. Bir müzeden diğerine taşınan kıskançlıklar, hayranlıklar ve tombul bedenler. Gün içinde tesadüfi olmayan dört karşılaşma, üç n'aber, iki baş selamı bir görmezden gelme. Bin iki yüz elli altıncı sanat maratonu, dokuz yüz elli bin yedi yüz seksen bir kişi. Gün yerini karanlığa bırakır sezdirmeden. Herkes ikiye bölünür o vakit: İstanbul'da olanlar ve bulunanlar. İstanbul'da olanlar ahırlarına birer sarılmak serbest karadan yürütülmüş eşek götüreceklerdir muhakkak. İstanbul'da bulunan, birlikte yaşamayı sevmeyen, yerdeki boku düşünür mütemadiyen.

Tektanrı! Nasılsın iyi misin? Mühim bir şey yok. Seninle teketek konuşmaya çalıştım sadece. Üzgün bir sanatçı olarak. Yaratık olmak zor, görüyorsun İstanbul'da. Senden yeni/ yaralanmamış bir vücut istemiyorum, bil istedim. Hiç istemeyeceğim. Bizi kamyonlarda taşıtmayan bu hayatı devam ettirdiğin için 'şükran' diyemem sana."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteoy.org>

"CAZ, MÜZİĞİN DEMOKRASİSİDİR."

Caz tutkusuyla perçinlenen müzik hayatının 30 yılını geride bırakırken; tamı tamına 18 albüm yayınladı. *Therapy* adını verdiği albümü 2011 senesinde "Büyük Caz Orkestraları" kategorisinde Grammy aday adayı oldu. Bir çok eserinin kayıtlarını London Abbey Road, L.A United Record stüdyolarında dünyaca ünlü orkestralarla birlikte tamamladı. Müziğin bir başkaca yönünün olduğunu; Eric Revis, Russell Gunn, J. D. Allen, Steve Kirbly olmak üzere evrensel düzeyde nam salmış caz sanatçılarıyla birlikte Türkiye'de aynı sahneyi paylaşarak bizlere hatırlattı. Kerem Görsev, caz müziğinin yaygınlaşmasına olan katkılarının yanı sıra, Akdeniz'in kıyı kenti Bodrum'da, küçük balıkçıların akşamüzeri kente döndükleri bir sahil kasabasında konumlanan evinde bestelerini üretmeye devam ediyor. Sohbetimizi ise bu kıyı kentinde, incir meyveleriyle donanmış bir masanın etrafında gerçekleştirdik...

Akdeniz'de olmak, burada yaşamak müziğinizi etkiledi mi?

Üretmek için daha dingin olabildiğim bir şehirde yaşıyorum. Stresli konulardan uzaklarda yaşıyor olmak zihnimde açık tutmama yardımcı oluyor. Düşleyebilmek, bestelerimin masallarını düşünebilmek için yalnızlığımı koruyorum. Pastoral renklerin doğallığı, sadeliği bu sürecimi tamamiyle destekliyor. Teknenin üzerindeyken bestelediğim eserlerimin olduğu zamanlar var. Bu coğrafyanın üretimime katkısı, faydası çoktur.

Müziğiniz sizin için nasıl bir ifade biçimi, hissettirdikleri nelerdir?

Caz bir müzikal pandomimdir. İfade etmek istediğiniz hisleri parmaklarınızla anlatıyorsunuz. Sahnede bir masalın olması için beste yaparken hikâyelerimden alıntılarla ilk yolculuğuma çıkıyorum. Öncelikle hikâyemi hatırlarlar ve zihnimde tasarlıyorum. Ardından ise notalarını yazıyorum. Rötüş yapmamaya özen göstermemin sebebiyse doğal hâliyle kalmasına istemem. Topallayan, tökezleyen, duraksayan kısımlarını gereğinden fazla düzeltmemek, dinleyiciye masalımı sadece bir biçimde aktarmamızı sağlıyor.

Üretirken duraksadığınız noktaların müziğinizdeki etkisi nasıldır?

Hatalarınızın hayatınızda bitmediği gibi müzikte de bitmiyor. Akıp gitmesine izin vermek gerekiyor. Her kayıttan sonra daha az hata yapmaya çalışıyorum. Daha az hata yaparak "daha az hata yapmayı" öğrenmeye çalışıyorum. Hatalarımı kayıtları yaptıktan sonra dinlerken fark ediyorum fakat tabii ki bunlar yorumsal hatalar oluyor. Saf ve dingin bir düzeye indirgemeye çalışmak benim için en önemli öğretilerimden biri hâline geldi. Zihnimiz bu gibi konulara takılmadan pırıl pırıl olsun ki üretmeye devam edelim. Her damla öğreniyor olmak bitmeden devam ediyor...

Müziğin size keyif veren türden üretimi nasıldır?

Akustik dinliyorum. Ahşap ustasının sadece tahtadan bir masa yaptığını düşünebilirsiniz. Tamamen doğal, içeriğine elektronik müzik dâhil değil, katman katman...

müziğini seviyorum. Daha sade buluyorum.

Müzik hayatınızın yolculuğu esnasında başarı-sızlıklarınız oldu mu?

Ulaşmaya yaklaştığınız nokta sizden bir ileriye yürümeye devam edebilir. Elinizle tutmaya, dokunmaya çalıştığınız anda sizden bütünüyle kaçabilir. İşte o aralıkta geçen yolculuğunuzda verdiğiniz mücadeleler daha iyisini öğrenmeniz adına önemlidir. Başarı kelimesinin benim adıma bir önemi olmamıştır, hiçbir vakit kendimi kelimelerin içerisine hapsedmedim. Tutkuyla bağlı olduğum, böyle sürmesini dilediğim bir yolculuğum var. "Oldum" dediğim bir anın geleceğini hayal edemedim.

Zihninizin karışık olduğu zamanlarda üretim süreciniz nasıl ilerliyor?

Üretmek kolay değil. Toplum adına ruhunuzda hissettiğiniz bir sorumluluğu taşıyor olmak beni üretmeye itendir. Dinlemeye gelen herkese yazdığımız hikâyenin içerisindeki mesajı vermem gerektiğini düşünüyorum. Karıştığı zamanlar her zaman olmaya devam ediyor ve bu durum bestelerimi üretmeye olanak sağlıyor.

Kurulmasında katkılarınızın bulunduğu bir radyo istasyonu var...

JOY FM'de 6 sene süren bir caz programı yaptım. Sadece caz çalan bir radyo istasyonu kurmak fikri düştü aklıma. Joy Caz kuruldu. İlk yılımızda, Türkiye'de aklınıza kim geliyorsa gönüllü olarak program yaptı. Hâlâ da devam ediyor. İsminde "caz" geçen bir radyo kanalımızın olması mutluluk kaynağı.

Birlikte ürettiğiniz, masallarınızı anlattığınız bir "trio" müzik ekibiniz var...

Ferid Odman, Kağan Yıldız ve bendeniz bir ekip oluşturduk. Fazlasıyla üretken, birlikte yaratıcı olmaktan keyif duyduğum ülkemizin önemli müzisyenleri. Bir masaya oturup masalımızı yazıyor ve daha sonra besteliyoruz. Sahneye çıktığımızda ise masalımızı anlatabilmek üzere her birimiz eşit derecede enstrümanlarımızı çalıyoruz. Caz müziğin demokrasisidir. Hikâyenin bütünü

OKU – KÜLÜ. OKU – KÜLDE YANANI. OKU – TORTOP KALANI.

**"Her kezim ben
Küle ne öğretebilirse hayat
Onu öğretti bana da."
Birhan Keskin**

Kül, bir son mudur yanana? Bir savrulma mı? Bir başkasıyla karışma, bir başkalaşım mı? Bir değişim, dönüşüm, yeni bir oluşum mu? Ölüm mü kül, yok oluş mu? Yalnızca bir yenilgi mi yoksa? Bir durak mı soluklanmaya? Bir başka oluş değil mi hem? Bundan değil mi içinde gizlediği, koruduğu - kendini yakan ateşin közlerini?

Kül, ateşin öfkesinin ettiği. Nesnenin sustuğu. Rüzgarda savrulduğu, toprağa karıştığı. Dumanını üflediği. Yanını yoresini karattığı. Hem bir sır saklar gibi hem de anısız. Geriye kalan - aynı değil çünkü yanana. Geriye kalan - yananın artırdığı.

Oku - küllü. Oku - küldede yanani. Oku - tortop kalani.

**"Neyi bırakmışsan geride
bir kül yığındır şimdiden
ömrün gibi savrulup gider"
Ahmet Telli**

Belleğin küllerini deşmek, hurdacı dükkanında bir parça, sahafta bir kitap aramak gibi. Karmakarışık her şey - alt alta, üst üste... İnce bir toz zerresiyle... Kimi konuk, kimi tutsak, kimi unutulmuş anılar - bellekte. Kimi gülec, kimi kara, kimi ilk anılar - bellekte. Küllükte - dumanı tüten zaman. Küllükte - kendi tükenişini yanan zaman.

Tika basa bir küllük varsa bir yerde, bilin ki uykusuz gecelerden biri yaşanmış; bir kırgınlık, bir üzüntü, bir acı alkolle boğulmaya çalışılmış; bir dostla dertleşilmiş - onun da uykusuz bırakıldığı olmuş; - belki bir şiire çalışılmış, bir iki dize eklenmiş ya da çıkarılmıştır. Yaşananların soğuk külleri değilmiş, insan yitiren küle belemişti kendini. Geçen günlerin küllü, nice anıları öter gibi yamıştı. Hiç bitmez sanılan sevgilerin, aşkların küllerini savurmuştur akıl. Tütmeyince yanmıyorsun sanırlar!

**"Ve ben artık kül biriktiriyorum yüreğimde"
Osman Serhat**

Bir sözle, bir bakışla, bir dokunuşla yanıp tutuşan gövdemiz... Bir türküyü, bir şiirle kül olan aklımız, dilimiz... Yangının bıraktığı küldede açmaz çiçek, ötmez kuş - bir çoraklıktır bıraktığı. En geç küllenen, aşk ateşidir - en zor sönen. Bulaşıcıdır o. Amansız bir hastalığın ırları gibi

- közüünü uzun süre saklar içinde. Kapısı, penceresi kapalı durur insanın. Bir şiiri esinleyecek küçücük bir köz ısladur belki. Simurg'a inanmak için bir bahane arar çünkü insan. Yeniden doğmayı arzular - yeniden aşkla harlanmayı... Yeniden tutuşmasını "bir yangının küllünü"n...

**"Her şey kül için! her şey kül için! her şey!
Bağırır bakışları külden adamlar
Toplanır tüneğinde puhu kuşu da
(...)
Ah her yanda küller her yanda."
Edip Cansever**

Çakmaktaşları kadar sert ve keskindir ayrılrken edilen sözler. Kanatır, tutuşturur kalbin kavını. Bir avuç kül topağıdır artık tüm yaşananlar. Sesinin küllü savrulur durur göğümde. Onca söz, onca düş döne döne kaybolur. Mecnun değil, çöl olur artık insan. Dağ olamaz da kül olur. Yaktığın bir bildiri olurum ben de anca - uçuşarak dağılan. Bir kül yığını - kahrım belleğin odalarında.

Yokluğun yokluğudur kül. Bir daha yanmayacak, yanamayacak olmaştır. "Geçti zamanı ateşin, aşkın / şimdiki kül vakti" dediği Ezginin Günlüğü'nün. Ada Müzik tarafından yayınlanmış, 1997 çıkışlı bir İlkay Akkaya albümüdür de *Kül*. Yana tutuşa dinlemediğim defalarca. İlhan Berk'in 1978 yılında *Ada Yayınları*'ndan çıkan ve 1979 TDK Şiir Ödülü'nü kazanmış kitabıdır da. *Kül Altında Kor* dediği Çehov'un, *Kül ve Yel* dediği Müge İplikçi'nin, Sükrü Erbaş'ın *Kül Uzun Sürer*'i bir de...

**"Ömrümün külyüdü savrulan hep ardımda,
Örterek yavaş yavaş bıraktığım izleri"
Metin Altok**

Şenlik Ateşleri'nin küllünü, verimi artırdığı inancıyla tarlalara atan topluluklardan söz eder J. G. Frazer, *Altın Dal* adıyla çevrilen yapıtında. Çamaşır suyu kaynatılan kazanlara, suyu yumuşatsın diye atılan küller... Kaymayı engellesin diye, sobalı evlerde kapı önündeki karın üzerine dökülen küller... Bacada yanan ateşte, sac üstünde yufka, katmer, börek yaptıktan sonra, kül içinde, közde pişirilen patatesin, mısırın, demlenen çayın tadı... Odun ateşle ısıtılmış taş fırınlarda pişen, altı küllü kepekli ekmeğin kokusu... Çocukluğumdan kalanlar...

Günümüzde şenlik dağıldı, bir acı yel kaldı yazık ki. Ne o çıtır çıtır meşe odunlarının yandığı, kaçağın saklandığı geniş bacalar ne de kömür sobaları kaldı evlerde. Aşığı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Eren Ciner Polar

dağlar delmeye, çöller aşmaya götüren yürekteki o harlı, o sahici ateş de söndü. Komşunun komşuya vereceği bir avuç kül yok artık! *Kül Kedisi* masalını bilsek de bilmesek de – küle dokunsak da dokunmasak da – çok kül yutuyoruz artık!

"Küle yağan yağmurun gökkuşağı olmaz."

Şükrü Erbaş

Bir şarkıda kendimizi "biraz kül, biraz duman" ile özdeşleştirirken, öldükten sonra bedeni yakılıp külü denize atılanlar suya karışıp yok oluyor. Bazıları daha yaşarken toplum denilen denizde kaybolup esrarlı sigaraların külünde toz oluyor. Ya savaşlarda atom, napalm bombaları ile yanan, yakılan "bir avuç kül" oluveren insanlar, çocuklar? "Haziranda Ölmek Zor" dese de şair Hasan Hüseyin, temmuz sıcaklığında Sivas'ın gurbetinde, bir otelde yanarak ölmek kolay mı? Bu kıyımlar, bu ölümler hangi şiirin külü diye savrulur havaya? Geleceğin külüne karışır bunca kanlı, bunca kirli duman. Acılarına bıraktığı kızgın küllerden yük-

selen ağıtlarda, yalnızca üzüntü yoktur. Öfke ve ilenç de yüklüdür onlar. Kurşun gibi düşerler toprağa. Düzenle uyuşmazsan, kitapların yakılıp külleri savrulur. Düzenle uyuşmazsan, bedenini yakılıp küllerin ağır göğe – isli bir karadır düzen, – isli bir pis kokudur düzen. Yine de kardeş küllerinden güller doğar yeniden! Yine de külden önce-sini unutmaz insan!

**"Yanmamı bekleme benden
Ben ne çok yandım, biliyorsun.
Yanamam ben yanamam
yanamam küllerim uçuyor.**

(...)

**Küldüm ben zaten
Küldüm zaten küldüm zaaaaateeeen
Kalmışsa eğer
Külün içinde şimdi insanımı
uyanıyor."
Birhan Keskin**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

BİR PARÇA TOPRAK TIRNAKLARIMIN ARASINDA

Öyle çok seviyorum ki hayatı. Omandır ölümün varlığını kabul edişim. Bir ağaç için, bir yaprak için, bir hayvan ve bir insan için. Neden korkutur insanı ölümden konuşmak diye düşünürüm hep ya da ölümden konuşan niye korkutur diğer insanları? Sonrasının bilmediğinden mi? Ben kendimi ezdirmem bilmediğim bir sonun korkusuna. O yüzdendir her gecenin sabaha döndüğü o en güzel saatlerin tadını çıkarışım. Her yaman çelişkinin, her cevap veremeyişin, her üstünü kapatışın, her susuşun her gülüşün tadını çıkarışım. Aşk var, hüznün var, nefes almak var, burnunun direğinin sızlaması var, düğüm var boğazına batan, gülmek var gözünden yaşlar akıtan, yaşam var, ölüm var.

Bir gün, azıcık toprak bulaşır tırnaklarının arasına, saksıdaki fesleğenin suyunu kontrol ederken ve bir an olur... Bir an; gözlerini kapattı; yanlış yere köklerini salmış bir fidan gibi kalakaldı. Rüzgârda dans etti yaprakları, huzursuz yerine rağmen. Ve dallarına kelebekler kondu, değişti, döndü. Düşünmek için vakti çok ama sabrı yoktu. Bundan sonra ne olacaktı. Kelebekler uçup gitsin, rüzgâr dursun istemedi. Yanından hızla geçenlerin rüzgârı savurdu dallarındaki kelebekleri.

Babası şoför koltuğunda, annesi önde, o ise abisiyle birlikte arkada her zamanki gibi koltuğun sağ tarafında başını iki parmak açık olan cama yaslamış, alınna vuran tatlı esintinin yardımıyla az sonra bulanacak olan midesini unutmak için gözlerini dikeceği ağaç aramak-
taydı. Radyoda çalan hafif müziğin sesi açılın, yine hayaller kursun istedi. Gözünün önünden renkleri birbirine karışarak akıp geçen tarlalara bakıp hayal kurmak en sevdiği şeydi yolculukta. Onun gökkuşağı topraktaydı. Uzun sürmesini hayal ettiği yolculuk dev okalıptus ağaçlarının hisirtleriyle son buldu. Derin bir sessizlik kalabalığı sarmış, defalarca yapmış gibi ustaca nerede duracaklarını belirlemişlerdi. Karanlık bir çukur ve toprak yığını. Kendini kim olduğunu fark etmediği birinin bacağına yaslayıp olanları izlemeye başladı. Okalıptus ağaçlarının arada bir artan hisirtisi gibiydi ağırlamalar bu kez... Bir an kafasını yukarı kaldırıp gökyüzüne ne kadar yakın olduklarına baktı ağaçların. Kendini bir zerre gibi hissetti, bastığı toprağın üstünde ağırlığı bile hissedilmeyen. Az önce dala konan kelebekler gibi; hafif, ama orada, rengârenk, ama fark edilmeyen... İmamın ezbere yaptığı hareketler, dualar, kalabalık, sessizlik, okalıptuslar, çamur, gözyaşları, toprak kokusu, birbirine yaslanarak ayakta durabilen bir aile ve başka bir mezarlığın beyaz mermerine oturtulmuş anneannesinin o mermerden de beyaz olan çehresi. Çok sevdiği toprak kokusu içine çekesi kelesimecek kadar çiğ bu kez. Derken bembeyaz kefeni içinde dedesi. Gözlerini sıkıca yumdu; geceleri uykusu gelmediği hâlde yatırıldığı anlardaki gibi. En son öptüğü aydınlık yüzü ve beyaz kefenin kırmızı toprağın içinde kirlenmesini görmek istemedi. Ayaklarının altındaki sıcak toprak soğudu. Buz gibi oldu. O devasa bedeni görmek toprağın içinde, daha önce ölen yeşil muhabbet kuşunu hatırlattı ona. Apartmanın bahçesindeki leylak ağacının dibine gömmüş, haftalar sonra özediği için toprağı yeniden açıp kuşun şeklini alan kurt yumağıyla karşılaşmıştı. O, kuşunun geriye dönmeyeceğini anladığı andı.

Toprak; piknikte hasırın üzerine oturmak yerine tercih ettiği, terliklerinin arasına gir-
diğinde ayaklarını kaydırıp koşmalara heyecan katan, bebeklerine mama olan yegâne oyuncak, yağmurdan sonra yayılan mis kokulu toprak, yağurduğu, ecelediği, tüneller kazdığı hayalindeki evleri yaptığı sonsuz ve sınırsız oyuncak, izlemelere, yürümelere, koşmalara doymadığı toprak. Bu kez ne sinir bozucu. Ne kadar uzak ondan. Bembeyaz kefenin üzerine atılan her kürek dolusu toprak, usulca bir taşın üstüne aldı ayaklarını küser gibi ona. Yamru yumru bir taşın üzerine sığışmaya çalışan küs, iki küçük ayak. Ağladı. Ağladı. Boğazındaki düğümler battı her yutkunduğunda, yaktı, midesinde kramp, göz pınarlarında yanık. .. Gitmek neydi? Ne kadar uzağa? Arabanın sağ arka koltuğunda başını iki parmak açık olan cama yaslamış, alınna vuran tatlı esintinin yardımıyla az sonra bulanacak olan midesini unutmak

Yeliz Akar

için gözlerini dikeceği ağaç aramaktaydı. Radyoda çalan hafif müziğin sesi açılınsa yine hayaller kursun istedi. Gözünün önünden renkleri birbirine karışarak akıp geçen tarlalara bakıp hayal kurmak en sevdiği şeydi yolculukta. Onun gökkuşağı topraktaydı. Eve döndüklerinde kalabalık azalmış, ev derin bir boşluğa bürünmüştü. Masanın üzerinden hiç eksik olmayan küçük fesleğen saksını çekti kendine ve küçük ellerini dolaştırdı fesleğen yapraklarının içinde. Bir parça toprak bulaştı tırnaklarına. Ölümle tanıştığı güne ağladı.

Sonra bakarsın tırnaklarına bulaşan toprağa, geçmiş zaman, anıların iyi ki var. Yaşamda olan hiçbir şeyden konuşmaya korkmadığımız zamanlarımız olsun. Hissettiğimiz her şeyi konuşabilecek cesaretimiz. Ölüm var. Yaşam gibi. En olmaz yerde gülebilmeli, hiç olmadık yerde ağlayabilmeli özgür ruhum. Kalkıp gidebilirim her an olmak istemediğim masadan ve ışıklar söndükten sonra bile oturabilirim gerekirse. Kırk kere söyleyince olmaz ama bir kere düşündüğümde olur her hayalim. Yapamadığımda güler, başardığımda ağlayabilirim. Yorulduğumda koşarım ben. Ölüm, yokluğu değil yaşamı hatırlatmalı insana. Haksızlık etmeden yaşadığın zamana, yargılamadan varlığını ve tartışmadan, yolda karşılaşıklarını yaşa! Kendini ezdirmeyi bilmediğin sonun korkusuna.

*Ölüm, yokluğu değil
yaşamı hatırlatmalı
insana.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

"KENDİMDEN KURTULMAK İÇİN YAZIYORUM, ONUN ESİRİ OLMAK İÇİN DEĞİL..."

g. g. için, daima-

1. Başlıktaki alıntı, Elena Ferrante'ye ait. (*Bir Yazarın Yolculuğu*, s. 57) Yazarın metinle sürdürdüğü bitmek tükenmek bilmeyen mücadeleye dair ilk belirleme değil bu. Kuvvetle muhtemeldir ki, sonuncusu da olmayacak. Her nitelikli yazar, yazıyla kurduğu ilişki üzerine / üzerinde düşünmüş ve her seferinde çıkmaz sokaklarla, uçurumlarla karşı karşıya kalmıştır mutlaka. Bakmayın siz bu memleketin yazıyı para ve şöret kapısı olarak gören budala taifesine, onlar, yan yana getirilen her kelimenin yeryüzüne yöneltilmiş bir büyük suçlama veya özür teşkil ettiğinin farkına bile varamaz hiçbir zaman. Yazmanın, esasen bir bedel yahut bir bedel ödeme biçimi olduğu da düşmemiştir zihinlerinin yosunlu bir yöresine.

Buna benzer saçmalıkları elinin tersiyle bir kenara iten Elena Ferrante, tam da bu yüzden önem kazanıyor zaten. Şöhretin tadını çıkarmak, fuardan fuara, sempozyumdan sempozyuma, imza gününden imza gününe, o televizyon kanalından bu televizyon kanalına koşmak varken, geride duruyor sürekli. Öne çıkması için önüne serilen imkân ve ihtimal zincirini, her defasında hemen geriye itiyor hiçbir tereddüt belirtisi göstermeden. Yazar sıfatıyla ticarethane işleten kıymetli arkadaşlarımızdan daha aptal, daha yeteneksiz, daha az solcu, daha az marjinal, ne bileyim, daha fazla inançsız olabilir mi acaba?

Elena Ferrante, cıncık kırıp boncuk yarıstırarak yahut muhtelif görünme biçimleriyle akıl fikir karıştırarak medyatikleşmediği için bilmiyoruz buna benzer soruların cevaplarını. Hatta, gerçek isminin Elena Ferrante olup olmadığı da meçhul. Buna karşılık, yazıyla kurduğu ilişkisinin sahiciliğine dair bir hayli malzeme mevcut elimizde avcumuzda ya da kirpiklerimizimizin ucunda. Zira, "Yıllar içinde edebi yazıyı yüceltme arzumu mücadele ettim" diyen ve nihayet, "...kişinin başarısının, yazılı sayfaların başarısıyla koşut tutulduğu bir hayat fikrini kabullenmeyi hiç istemiyorum" çığlığını edebiyat evreninin orta yerine gönül rahatlığıyla bırakan bir insan var karşımızda. (*Bir Yazarın Yolculuğu*, 57)

2. Hayır, Elena Ferrante'yi, David Jerome Salinger'la karıştırmak veya karşılaştırmak büyük bir haksızlık olur. Salinger'in, sergilenenden ya da sergilemek istediğinden ne kadar farklı bir kişilikle yaralı bulunduğu ve etrafında teşekkül eden efsanenin rantını ne büyük bir yüzüzlükle yediğini biliyoruz artık. Bunun görmek için, çok da çabalamak gerekmiyor aslında, Salinger'in hayatını şöyle bir ucundan eşleyip deşelemek yetip de artıyor. İsteyenler yahut merak edenler, David Jerome Salinger'in yol açtığı hayal kırıkları yazısının satır aralarında gezinebilir bir müddet. (<https://sefakaplan.wordpress.com/>) Yazı okuyacak sabrı ve vakti olmayanlar ise *Rebel in the Rye* filmiyle de yetinebilir. Efsanenin çözümlenebilirliği, örülmesine paralel bir seyir izliyor ne yazık ki. Öylesine kaygısız, bir o kadar da saygısız.

Elena Ferrante'nin, Salinger'la kıyaslanabilecek türden tedirgin edici bir zaafı göze çarpmıyor henüz. Umulur ki, hiçbir zaman da gönül indirmez sadece Twitter düşkünlerinin, Instagram şaşkınlarının iltifat ettiği medyatik meşguliyetlere. Bugüne kadar savrulup sürüklenmeden yürüdüğü yol ve sergilediği tavır, hem teselli hem de takdir sıradağlarını takdis ediyor belirli periyotlarla. Günün birinde, Salingerlaşırsa eğer, biz de, *Sen Gittin Gideli* veznini *kaybolma kılavuzu* edinerek kendimize, bir mağlubiyet duygusunun köşegenlerine sığınıp adımlarız artık Napoli'nin ara sokaklarını.

Oralarda bir köşeye gizlenen sakalı sürmeli, göz altları dügmeli edebiyat esnafı, "İyi ama," diyecektir Abant Gölü'nde sazan avına çıkmış kanadı kanlı bir turna edasıyla, "görünmemek de bir görünme biçimi değil midir?" Böyle bir cümle kurabilir, hakikaten birkaç nitelikli metin de yazabilecek cevvaliyetin her gün biraz daha zemin yitiren cinnetlerine, bir uçandan serreltilmiş birkaç cinayet daha taşımadan önce durup düşünmekte fayda var. İki tür görünmemelik mevcut hesap-kitap coğrafyasında çapalar eşliğinde çırpınanlar arasında. İlki, tıpkı kanadı kanlı turnanın sazan avı esnasında sergilediği gibi, yanılsamayı kanıksama yöntemi. Öbürü, mi neden olmasın ki? Salinger örneği bu açıdan belirleyici zaten.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

4. Bir de, hakikaten yazdıkları dışında yazıya yabana malzeme olmamak adına cırpınanlar mevcut işte. Türkiye'de bir zamanlar bunun teorisine dair tutarlı yazılar yazan bazı arkadaşların, pratikte medya cehennemine odun kömür ve nefes alıp veren cesetler taşıma derdine düşmesi, pencere önlerinde oturup akşama kadar gazeteci yolu gözlemesi filan artık şaşırtmıyor hiç kimseyi. Tersine, tuhaf bir iş bölümü bile şekillendi aradan geçen yıllarda. "Kim hangi gazetecinin payına düşüyor, hangi gazetede yayımlanan söyleşi kitabın satışını artırıyor, kapak fotoğrafını kime çekirmek daha fazla prim yapıyor," türünden nazik meseleler konuşuluyor çoktandır yayınevlerinin Cibali, Cihangir, Cevizlibağ, Caddebostan, Çiğerdelen yahut Çubuklu, Çengelköy, Çukurbostan, Çırcır, Çakıröz, Çukurca civarında toplaşan yayın kurullarında.

Arada kazara biri çıkıp da, yokuşa akan suları yörtüncesine yerleştirmek isteyen bir edayla, "Kitabın muhtevası ile ilgili muhtelif itirazlarım var," diyecek olursa, kapının önüne konuluyor vakit yitirilmeden. Yazar-yayıncı örtüşmesi, piyasanın da siyasanın da temel belirleyeni. Arsızlık, ardışık sayılar misali dal budak salmış vaziyette, bu yüzden *Asal Sayıların Yalnızlığını* umursamıyor hiç kimse!

Elena Ferrante ise bir başka gezegenden Napoli sokaklarına düşmüş sanki. Yazdıklarına sahip çıkarak medya şaklabanlıklarına direnen bir başkası gelmiyor aklıma şimdilik. Dünyanın ihmal edilmiş yörelerinde, adı sanı duyulmamış edebiyat geleneklerinde, avuntu veya teselli niyetine birkaç nazar boncuğu daha bulunabilir belki. Hatta belki biraz zorlanarak Emile Ajar da dâhil edilebilir bu denkleme. Gerçi Romain Gary adıyla Goncourt Ede-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranitey.org>

biyat Ödülü'nü kazandığına, Moskova'da doğmuş, Polonya'da yaşamış olmasına rağmen Fransız edebiyatının tam orta yerindeydi ama bundan da memnun değildi anlaşılan. Yoksa neden Emile Ajar diye bir başka yazar kimliği yaratıp bir kez daha Goncourt Ödülü'nü alacak ve Emile Ajar'ın kim olduğu da ancak ölümünden sonra anlaşılacaktı ki? (Jean Seberg meselesi, ayrı bir karanlığa kandil taşıyor mütemadiyen ve sadece bu yüzden bile ayrı bir yazıya menderil düşürüyor sık sık.)

5. Bu bakımdan, Elena Ferrante tecrübesi daha bir önemsenmeyi hak ediyor bütün cepheleriyle. Kimi zaman mektuplar aracılığıyla söyleşi yapmaya gönül indirse de, yazı üzerinde düşünme tarzı ve bu tarzın boyutlanması, çıkırığı çilesiyle tanıstırabiliyor fazla zorlanmadan. "Eslenmekle ilgili eski efsanelerden belki sadece biri doğruydı," diyor çünkü *Karanlık Kız* yazarı ve şöyle sürdürüyor sözlerini: "İnsan yaratıcı bir iş yaparken, içine bir başkası sızıyor, bir ölçüde insan bir başkası oluyor. Ama yazmayı bıraktığında yeniden kendi oluyor, meşguliyetlerinde, düşüncelerinde, kullandığı dilde, genellikle olduğu kişiye dönüşüyor. İşle olunca ben şimdi yeniden benim, buradayım, gündelik işlerimin peşindeyim, kitapla ilgim yok, daha doğrusu, yeniden onun içine girmem mümkün değil. Öte yandan, kitap da benim içime giremez. Bu nedenle, kendimi onun etkilerinden korumaktan başka bir şey kalmıyor bana ve yapmak istediğim de bu zaten." (*Bir Yazarın Yolculuğu*, 56-57)

'İlham' kavramına dahi yabanı armudu muamelesini reva gören yeteneksizler yurdunda, "içine bir başkası sızıyor" ifadesi, Hüseyin Rahmi romanlarındaki gulyabaniler türünden birtakım şeyleri hatırlatsa da, yabana atılamayacak bir olgu işte. Bir anlamda, Borgesvari bir yaklaşım da denilebilir Ferrante'nin edebiyatı esirgeme biçimine. Zira, Jorge Luis Borges de çok fazla umursamıyordu riyakâr okur ismiyle anılan kara kalabalığı ve ona ulaşma yöntemlerini. O güzelim ifadesini hatırlayalım hazır yeri gelmişken: "Ne benim için hiçbir anlam taşımayan seçkin bir azınlık için yazıyorum, ne de 'kiteller' diye tapınılan o platonik varlık için. Demagogun gözünde çok değerli olan bu iki soyutlamaya da hiç inanmıyorum. Ben kendim ve dostlarım için yazıyorum, bir de zamanın geçmesini kolaylaştırmak için." (*Kum Kitabı*, s. 7)

6. İlerleyen sayfalarda medyaya yönelik itirazını biraz daha somutlaştırıyor Elena Ferrante, mesele üzerinde bir hayli düşündüğünü ortaya koyan ayrıntıları da ihmal etmiyor üstelik: "Medya organları, yazarın fotoğrafını kitapla eşleştirdiklerinde, yapıtın kapağında yazarın medyatik işlemini yazdıklarında, olay tam anlamıyla ters yöne gidiyor. Yazar ve kitap arasındaki mesafeyi yok ediyorlar, birinciyi ikincinin hamuruna katıyorlar ya da tam tersini yapıyor, birini ötekini yararı için harcıyorlar (...) neden kendimi medyanın eline teslim edeyim?" (*Bir Yazarın Yolculuğu*, 58)

Hem soru, hem de sorun bu kadar çarpıcı bir biçimde gündeme gelince, pencere, öntü çiçeğini dönüştür. gazeteci

şey gözleyen arkadaşlar adına üzülmeğe dışında hiçbir şey gelmiyor insanın elinden. "Sen de bir zamanlar gazeteciydin, sen de az yazar bekletmedin pencere önlerinde" makamında çekirtmeye hazırlananlara hemen hatırlatayım ki, medya mensubu olduğum günlerde de medyaya yüz vermeyen İhsan Oktay Anar çok daha saygıdeğeri benim için. Kaldı ki, söyleşi teklifini geri çeviren herhangi birisini (?) ikna amacıyla iki kelime bile dökülmemiştir dudaklarımdan. İhsan Oktay Anar, doğrudan tangidir bunun.

7. Mesele, yazarla sınırlı değil tabii ki, bir de arsız bir iştahla kapının hemen dibinde beklesen yayınevleri söz konusu. Yayınevi sahibi eski solcu arkadaşlarımızın kapitalizmle, üstelik en ilkellerinden birisiyle sergilediği uyum şaşırtmıştır beni her zaman. Hem Gezi'de öldürülen çocukların gencecik cesetlerini satış amacıyla kullanmak, hem de iktidarın yönündense Frankfurt Kitap Fuarı komisyonlarına kalem yetiştirmek de gene bu ziyadesiyle muhalif müktesebata nasip olmuştur zaten. Diğer sömürü maceralarını ise çevirmenlerden birini yoldan çevirin de anlatsın size bütün teferruatıyla.

Elena Ferrante, yayınevlerinin pazardakiazarının da farkında elbette ve sözünü sakınmıyor bu nedenle: "Bir yazarın, kesin olarak ve yazıları aracılığıyla, kendisinin ne kadarının kamuya açılacağını belirlemesinin yolu var mıdır? Yayıncılık pazarı, her şeyden önce yazarın angaje bir tip olup olmadığını anlamaya çalışır, eğer böyleyse yapıtının ticari yolculuğuna yardımcı olacaktır. Yazar buna boyun eğerse, en azından kuramsal olarak kişinin bütününü deneyimleriyle, duygularıyla, kitapla birlikte pazarda satışa sunulur." (*Bir Yazarın Yolculuğu*, 59)

Ferrante sistemin nasıl işlediğini gayet iyi tasvir ediyor etmesine de, ben yayınevlerinden ziyade yazarların pazar tuzağına tezek yetiştirme telaşını yadırgıyorum öteden beri. İsimleri kitaplarının önünde yürüten mühim cisimlerin, pazarlama faaliyetine yazarlama bölümünden daha fazla emek harcadığını duyunca kulaklarıma, bizzat maruz kalınca da gözlerime inanamamış, miyopluğuma yüklemeye kalkışmışım hemen bütün suçlu. Hiç de öyle değildi oysa, yazar birdenbire öne atılıp billboard sayısında gazeteci isimlerine kadar hemen her şeye müdahil olarak üzerinde hayli çalışılmış bir medya planı sunuyordu yayıncıya. Arkasından da, melul mahzun pencere öntü çiçeği günleri...

Elena Ferrante ile başlamıştık, Elena Ferrante ile bitirelim ki ucuzlayanlar, edebiyatı da nasıl ucuzlattıklarını kavrar belki bir gün: "Medya organlarının, doğaları gereği, gerçek 'kamusal çıkar'dan azade olmalarından ötürü, bireysel deneyime daha sınırlı bir anlam vermek için türetilmiş olan bu işe, umursamaz bir tavırla kişisel bir anlam yüklemeye niyet etmelerinden ciddi anlamda korkuyorum." (*Bir Yazarın Yolculuğu*, s. 58)

"Türkiye'de edebiyatı kim bu kadar ciddiyetsiz bir hâle getirdi?" diye sual eyleyenler, ne zaman aynalarla yüzleşecek açaba?

nazlı yıldırım

nerede kalmıştık?

*memelerin, ah memelerin bir de.
sağını aşka ayırmışsın, solunu boşluğa.
sema kaygusuz*

karşıdayım.

sessiz sedasızım. hafif yana kıvrılmışsın. sağ kolun yastığın altında. ayak bileklerin çıplak. bir soluk çıkışı kadar aralık dudakların. yarık yarık. bakıp bakıp sana "az kaldı," diyorum. her şeyden biraz az kalmıştır şu yeryüzünden bize. biliyorum, küçük yaşamanın mutluluğu her zaman fazladır. ancak küçük yaşamanın mutluluğunu tadacak kadar normal bir insan olamadım hiçbir zaman. bu yüzden hayatta var olan her şeyden geri kaldım, kalıyorum. senin alışkın olduğun dünyadan çıkıp gelmediğim için, yabancıyım. zaman katılaştıkça yazgının kendisine dönüştüm. ve dönüştüğüm yer, yalnızlığımın en derin yaşantısı oldu. bununla yaşayabiliyorum. en azından yaşadığım yerde oksijen var. oysa dünya çok havasız.

karşıdayım.

çiçek açmış bir yara gibisin bedenimde. öldürmüyorsun. oysa dünyanın ömrü bir insan kadar.

karşıdayım.

insan açılmayan kapılardan başlar çürümeye. sana çizdiğim yolun sonunu göremediğimde anladım bunu. İçimdeki şarkıyı alıp götürsen de yüreğimdeki atlar hâlâ koşuyor.

karşıdayım.

yastığının ortasında açılmış çukura düştü düşecek başın. yüzüne bakıyorum. bir virgülün gölgesi sinmiş çizgilerine. geçmiyorsun. şimdिसizliğe. sonrasızlığa.

karşıdayım.

içerisi havalandırılmamış eski bir oda olan şu dünyaya üfledin beni. yağmurun teri kaldırımlarda kurudu. nihayetinde "az kalan" şey bitti. şimdi buradayım. bir kez daha. sevmenin bizi öldürmediği bir yer. bir taşın ısınışı gibi. sancısı dinmiş bozkır ferahlığı. dopdolu bir gök. sadece sana. sadece her şeyden önce sana.

*oysa dünyanın ömrü
bir insan kadar.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KENDİSİYLE BİR KEZ MUTLAKA KARŞILAŞMIŞSINIZDIR LUDIVICO EINAUDI

Aslında çoğumuz Ludovico Einaudi'yi bir şekilde tanıyoruz. İsmi görenler şu an onun eserlerinde yaşadığı kendine has onlarca duyguyu hissetmiş olacaktır. Tanımayanlarımız ise muhtemelen onunla çoğu kez birçok şekilde karşılaştı; sevdiğiniz bir dizide, favor filminizin en unutulmaz sahnesinde, sizi etkisi altında bırakan o meşhur reklamda... Elbette daha fazlasını hissetmek ve sanatçıyla yüz yüze bir deneyim yaşamak isteyenler de müzisyenin geçen seneki İstanbul konserinde unutulmaz bir deneyim yaşayarak çoğu eleştirmenlerce "Modern Çağın Mozart'ı olarak Einaudi ile daha da yakından tanışmış oldu. Onun müziğini anlatmak için çokça sözcük gerekli olduğunu düşünüyorum. Her ne kadar çağdaş klasik, minimalist, deneysel ya da film müziği türleriyle eserleri kategorize edilmeye çalışılsa da Einaudi'nin de herhangi bir türe ait olmaya ya da alışageldik hatlarla eserlerinin tanımlanmasına karşı olduğu bilinmektedir. Aslında çoğu sanatçının eser yorumunu, dinleyicisinin hislerine ve onda yarattığı duygulara bırakmaktan hoşlandığını düşünürsek dünyaca ünlü İtalyan piyanist ve besteci Ludovico Einaudi gibi evrensel bir müzisyenin de eserlerinin, çeşitli ve özgül yorumlarla değerlendirilmesini tercih edebileceğini söyleyebiliriz.

23 Kasım 1955 yılında İtalya'nın kuzeyindeki Torino kentinde dünyaya gelen Ludovico Einaudi, çağımızın yaşayan önemli piyanist ve bestekârları arasındadır. Piyanist ve müzik öğretmeni bir annenin oğlu olan Einaudi, evde hâkim olan yoğun klasik müzik atmosferiyle büyüse de ablasının Jimi Hendrix, Bob Dylan, The Rolling Stones ve The Beatles gibi müzisyenlere olan ilgisiyle bugünkü müziğinin çok sesli tınlarının oluşumundaki ilk temelleri atmıştır. Gençlik yıllarını, İtalya'nın politik açıdan karmaşık Anni di Piombo'sunda (kurşun yıllar) ve İtalyan şarkıcıların altın dönemi de sayılan yıllarında geçiren, bir yandan da 68 Kuşağı'nın getirdiği özgürlük hareketleriyle harmanlanan müzisyen, okul yıllarından daima hoşlanmadığını, hocalarıyla hiçbir zaman anlaşamadığını ve okuldaki katı kuralların boğuculuğunu ifade eder. Luciano Berio'nun yönetimindeki Milan Konservatuvarı'nda müzik eğitimi alan Einaudi, ilgisini daima müzik ve fotoğrafa yöneltmiş ve durmadan üretmeye devam etmiş bir sanatçıdır. Her ne kadar klasik müziğe dönmüş bir besteci olsa da rock n roll, rock, folk veya etnik müzik türlerine olan ilgisini hiçbir zaman kaybetmemiş. Daima yeniliğe açık ve deneysel çalışmalardan çekinmeyen piyanist, günümüzün en yeni indie müzisyenlerinden şimdiden kütleleşmiş rock devlerine kadar çoğu yeni nesil müzisyeni de yakından takip etmekte, yeniliğe ve farklılık yaratan çalışmalara olan beğenisini dile getirmektedir. Sanatçının 2016 yılında Greenpeace desteğiyle, Kuzey Buz Denizi'nin buzullarının arasına kurulmuş bir platformun üzerinde, küresel ısınma ve buzulların erimesi sorununa dikkat çekmek amacıyla oldukça etkileyici ve anlamlı bir görsel sunumla çaldığı parçası *Elegy for the Arctic* buna en iyi örneklerden biridir.

Her bir şarkısı için ayrı bir makale kaleme alınabilecek olan Ludovico Einaudi'nin kuşkusuz en bilinen bestelerinin başında, birçok kütleleşmiş eserini içinde artık bir enstalasyon gibi de duran Experience isimli parçası gelmektedir. *Nuvole Bianche*, *I Giorni*, *Divenire*, *Le Onde*, *Primavera*, *Nightbook*, *In Un'altra Vita* ve *Time Lapse* besteleri ise takip eden ve çok sevilen diğer çalışmalarıdır. *Una Mattina*, *Divenire*, *Nightbook*, *I Giorni*, *Taranta Project*, *In a Time Lapse*, *Elements* ve bu yıl çıkan *Seven Days Walking* gibi albümleri ise sanatçının diskografisindeki öne çıkan albümler olarak bilinmektedir. İtalya'nın, iki-üç yılda bir farklı organizatör ve müzisyenle çalıştığı en büyük müzik festivallerinden La Notte della Taranta, 2010 - 2011 döneminde Einaudi'ye sanat yönetmenliği teklifi götürmüş, folk ve etnik müziğe duyduğu ilgi sebebiyle festivale, Ballaké Sissoko, Justin Adams, Juldeh Camara ve Mercan Dede gibi sanatçıları davet etmiştir. Mandolin, akordeon, perküsyon ve Afrika arpa gibi enstrümanlarla çaldığı parçaların yanı sıra, Einaudi'nin bu festivalde bir araya geldiği müzisyenlerin parçalarını,

Yusuf Ceylan

“Yaşamın anlamlı her noktasında, toplumsal bir olayda veya baktığınız bir manzarada, yaşadığınız her hissi ifade edebilecek güçlü bestelere sahip olan Einaudi'nin eserleri, Platon'un müziğin insanda gerçek, cesaretlendirici ve güçlü duygular uyandırması gerektiği yönündeki görüşlerini destekler niteliktedir.”

orijinalliğini koruyarak eklediği Taranta Project albümünü de bu şekilde ortaya çıkarmıştır.

Yaşamın anlamlı her noktasında, toplumsal bir olayda veya baktığınız bir manzarada, yaşadığınız her hissi ifade edebilecek güçlü bestelere sahip olan Einaudi'nin eserleri, Platon'un müziğin insanda gerçek, cesaretlendirici ve güçlü duygular uyandırması gerektiği yönündeki görüşlerini destekler niteliktedir. Onun çalışmalarında bir hikâye veya bir duygu müziğin harmonik hareketinde başlar ve odaklandığı hissin tüm ince ayrıntılarına değinerek melodik bir ziyafete dönüşür. Bu sebeple Einaudi'nin eserleri dinleyicisini bir anda içsel veya fiziksel uzun bir yolculuğa sürükleyebildiğinden bugün birçok film, tiyatro, belgesel ve reklam projesinde de eserlerine sıkça rastlayabiliyoruz. Ludovico Einaudi ilk olarak, 1980'li yılların televizyon dizisi *Doctor Zhivago*'nun müziklerini besteleyerek başarısını radyolardan ve klasik müzik mecralarından ilk kez televizyon ve beyazperdeye genişleterek bu yöndeki adımlarını da gerçekleştirmiştir. Bugün soundtrack olarak çalışmalar yaptığı filmlerin başında Darren Aronofsky'nin *Black Swan*, Olivier Nakache ve Eric Toledano'nun *The Intouchables*, Clint Eastwood'un *J. Edgar*, Xavier Dolan'ın *Mommy*, Hirokazu Koreeda'nın *The Third Murder* filmleri gelirken ülkemizde ve dünyada oldukça beğeni kazanmış olan Leonardo Dalessandri'nin kısa belgeseli *Watchtower of Turkey* filminde de müzisyenin *Experience* adlı çalışması yer almıştır.

Ludovico Einaudi'nin canlı performansından özellikle de geçtiğimiz yıl yoğun talep üzerine iki gün üst üste verdiği konserlerden bahsetmeden olmaz. 5 ve 6 Şubat tarihlerinde Zorlu PSM'de, Federico Mecozzi, Redi Hasa, Alberto Fabris, Francesco Arcuri ve Riccardo Lagana'dan oluşan ekibiyle gelen müzisyen, hem enstrüman çeşitliliği hem de ışık ve görsel olarak muazzam bir tasarıma sahip olan sahne estetiğiyle dinleyicilerinin tüm duyularına hitap edecek bir müzikal şölen sundu. Her müzisyenin kendi çağının enstrümanlarıyla birlikte sürekli gelişerek kendini var etmesini ve yeniliklere açık olmasını savunan Ludovico Einaudi'nin piyanosuna eşlik eden, elektronik çellodan tefe, waterphone'dan sintisyazıra kadar birçok enstrüman görmek mümkündü. Son yıllarda müzikle birlikte gelişen görsel desteklemeler, video mapping, lazer gibi gelişen teknoloji ürünlerinin sağladığı doygun görsel efektler, Ludovico Einaudi'nin konserinde de ustaca kullanılmış, bir başlangıçla sonu lirik bir tartışma ifade eden konser repertuarı, görsel efektlerin yardımıyla kusursuz bir bütünselliğe ulaşmıştı. Esasen burada önemli noktalar vardı çünkü gerçekten çok az sanatçının çalışmalarında katarsisi (arınma) bu kadar net bir şekilde hissedebilirsiniz. Konserin giderek artan temperamanı asla şiirselliğini kaybetmeden bir bütünü oluştururken müziğin yarattığı duyguya birlikte hem görsel grafiklerin ahenkli değişimi ve zenginliği hem de duyguyu daha da perçinleyecek olan renk ve ışık kullanımının ustalığı konserin baştan sona nefes kesen bütünsel bir performans olmasını sağlamıştı. Hâl böyleyken Ludovico Einaudi'nin hem jenerasyonu içinde gençlerle olan iş birliği hem de müziğine eklemekten sakınmadığı tüm yenilikçi müzik türleri, deneysel melodileri, sıra dışı enstrümanları ile katmanlı bir kompozisyon yarattığı oldukça işlevsel görsel desteklemeleri onun neden "Modern Çağın Mozart"ı olarak nitelendirildiğini daha iyi açıklıyor. Klasik müziğin alışa gelmiş kalıplarını sonuna kadar zorlayan bir müzisyen olarak Ludovico Einaudi'yi hem yoğun bir duygusal zenginlikle algılayabilmek ve yorumlamak hem de henüz yaşıyorken, içinde bulunduğumuz çağın bize sunduğu bir fırsat olduğunu düşünüyorum.

Nazlı Başaran

NEREDEN BAKSAN BİR AŞK ŞİİRİ

Yörüngesinden çıkmış gezegenler gibiydik.
Seninle ben.

Kısıvrak düşünce bulutlarının arasında,
bir toz yığını misali hükmediyorduk akan zamana.

Yanına uzanınca şakiyan mısralarım,
kapının kapanışıyla sönen yıldızlara benzerdi,
bana sorarsan ucuz bir şarkıdan ibaretti
sensiz sonbahar,
ah sevgilim!

-Bak bu da yine amansız bir aşk şiiri.

Seninle ben gökyüzünü ikiye ayıran kudrette bir sestik
ve belki yaşı diyorduk içimizdeki hücrelerin en bozuklarına
en çürümüş yerlerimizi ayırıyorduk birbirimize
"İşte burası benim canımı en yaktığın yer" diyordum sana
sen de en zevkli yaranı yalıyordun ne sevdiğimi bilir gibi.

Seviyordun her hikâyenin kurbanı olmayı,
geçmişine enine boyuna uzanmayı,
ben ise geleceğin kehanetine basa basa yürüyordum senin
üstünde.

-Bu da nereden baksan romantik bir aşk şiiri!

Başka türlü akmazdı bu çeşmeden,

Başka türlü bulanmazdı bu su.

Başka türlü uyu tutmazdı,

Seninle ben en çok geceleri konuştum içimden.

En çok da gecenin kör saatleri.

Aslında anlardık dilimizden.

Belki o iki kelimeyi kuramazdık yan yana
ama kurmanın bin türlüşünü yaşırdık.

Bozulmuş bir dünyanın dikiz aynasında

Biz, seninle ikimiz,
Güneşi avucunda tutanlara inat,
yakıcı bir yaz akşamı huzuruna sarıldık.

Sanırım seninle ben.
Kabul edelim en çok da ben.
Yüzüne bakınca bir şekilde affederek tüm günahları,
en büyük çuvaldızı kendime batırarak,
iğneyi senden muhakkak sakınarak.
Belki de ben o bir nefesi,
kendimi kendimce temize çekerek
hatta en çok da sana hak vererek
nice sabahta yumuşatmıştım göğsümde.

Bana sorarsan kimse boş bir levha değildir
Ve herkes bilir ki
kelimelerin anlamları değişebilir.
Ama senin adın içimde sekiz ayaklı değişmez bir evren,
gariipsenmiş eski bir mahalle sakini,
kahrolası yazlık sinema biletleri!
sen kucakla ve öp beni.

Sanırım seninle ben,
beceremeyebiliriz bu işi.
Hatta sonumuz olacak gibi.
Bir şekilde rızamız dışında değişecek dünya,
beklenen deprem çoktan bizim kapımızda
Ama seninle ben en çok.
En çok da seninle
yapmayı sevdim çoğu şeyi.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

ANEMON

Ve işte bu da oldu. Islanmamış gözlerimi kör ettim. Uzun uğraşların sonuç vermemesi sebebiyle dün akşam çıktığım yolda gözlerimi kaybettim. Parmak uçlarındaki renkleri sağa sola yönelten, mavi bir beşiğin içinde yolunu unutan ve ha bugün ha yarın derken gülümsemesini evlerin dış kapılarının kolunda unutan insanlardan da; mahallenin aydınlık köşesinde itilen ve dondurmasını evvelsi gün düşürmüş, hayallerini göz pınarlarında saklayan ve aynı zamanda kulaklarını melodilerin yanılmasıyla tıkamış çocuklardan da vazgeçtim. Gökyüzünde geçen masalları unuttum. Ezberimdeki şiirleri inkâr ediyorum. Köşeme çekilmeyi çok istiyorum fakat köşemi insanlara feda ettim. Yerimi yurdumu arıyorum kör gözlerimle. Utanmasam yarım bile kalacağım. Kulaklarımı tıkladım. Vazgeçtim gökteki uçakların çıkardığı sestten. Ben; artık genç yaşında toprağa küsen fakat yaprakları her daim doğaya hizmet eden, dallarından bile gözyaşı dökülen bir ağaç olmam. Yüzlerinizin ardına saklanan gerçekleri görebiliyorum gözlerim olmadan. Dün gecedен beri körtim. Her şeyi görüyorum. Bazı alışkanlıklar da edindim. Sizlere ihtiyacım kalmadı. Dün gece sabaha kadar çiçek topladım. Her kulağa fısıldayıp sizlere yalnızca korku veren fakat sadece yaşayana görtünen ölümü, yüzünüze kapanan ve hatta hiç açılmayan kapıları, gösterdiğiniz acıları, sakladığınız yaraları, sevmediğiniz anıları, bakmadığınız resimleri, giymediğiniz elbiseleri, eski kocalarınızı, hayallerini bilmeden ellerinden tuttuğunuz kadınları, umutları, kaygıları, apartman kapılarında günlerce bekleyen ve krizin en çok vurduğu hayat kadınlarını, terminallerde sadece bazı insanların görebileceği yerdeki boş bira kutularını, bugünü, yarını, yazdığım ve yazmadığım tüm şiirlerimi, ezberlerimi, sizlerin gözlerinden insanları ve söylemediğiniz tüm yalanları düşündüm sabaha kadar. Şehre kıyameti getirdim. Elimde onlarca çiçek vardı. Kaybolmuş sayılmazdım ellerimdeki çiçekler yürüdüğüm yolu önsersiz kıldı. Her gördüğüm çiçeği kopardım. Kopardıklarımın bazıları çiçek değildi. Boşluğa baka baka yürürken hep düşündüm. Elimdeki bir çiçek hep dikkatimi çekti. Her sustuğumda gözlerimin önünde belirdi. Bu çiçeğin bir şiiri olmalıydı. Oysa ben şair olmaktan on yedi yaşında vazgeçtim. Çiçeğin ismini Nazan koydum.

Dün gece bir romana başladım ilk sayfasında kitabın sonu yazıyordu. Düşündüm. Dün gecedен beri çaresizim. Yükümü hafifletemiyorum. Sevdiğim kadının adındaki harflerden şiir yazmakta buluyorum çareyi. Oysa ben nazımı nesre karıştıran biriyim. Elimden fötr şapkalarını çıkarmak gelmez. Artık kör biriyim yalnızca. Haysuz bile değilim fakat gerçek olmayan kahkahalarınızdan, çiçekleri saksılara mahkûm etmenizden, kitaplarda sözcük

değil de olay örgüsü aramanızdan nefret ettim. Bu yollarıdan yürüyüp yürüyüp geçtiğim için anlıyorum sizleri fakat elimde sizlere verebileceğim bir aklım bile yok. Yaşadığım hayat bana sadece birkaç cümle ve bazı korkuları verdi. Korkularımı zihinlerinize sunmak isterdim. "Birçok şeyin bambaşka olmasını isterdim." Yürümekle yetinmemek isterdim. Kopardığım çiçeklere mahcupum. Hayatlarını yüzümü unutmuş bir kadın uğruna caldığım için cezam müebbet olmalıdır. Işıklarım her daim sönük. Kör oldum beni göremezsiniz. Bedenimi toprağın altına attığımda içimde hâlâ bir kadının yaşadığına emin olmalısınız. Odamdaki duvardan indirdiğim fotoğrafın izinden utanıyorum. Kör olmasam duvara karşı ağlardım.

Şimdi ben çok uzak bir vilayette her akşam, sevdiğim bir arkadaşşımla, bazı yıldızlara bakarak ciğerlerime yaşadıklarımı çekiyorum. Her akşam mutsuz olmak üzere buluyorum kendimi. Kör olduğum aklıma geldikçe susuyorum. Ben konuştuğca zihnim konuşuyor. Zihnim susunca yüzümü unutan kadın karşımda beliriyor. Bunaldım bazı zincirlemelerden. Cümle kurmaktan, susmaktan, insanlara doğruları bir yalan gibi anlatıp köşeme çekilmekten yoruldum. En çok da yorulmaktan yoruldum. Şimdi sizlere bir roman okusam romanın sonunda âşık olmuş kör adamı öldürürüm. Sonrasında beni köşemde bulmak zorunda kalırsınız. Ben insanlar tarafından bir yerde bulunmayı, saklandığım yerden çıkarılmayı ve bazı malûm çiçekler eşliğinde uğurlanmayı dün gecedен beridir özleyorum. Sonunda bu da oldu. Yılları, günleri ve saatleri kenara attım. Dirseklerim paramparça.

Nazan burada olsa beni anlardı. Muhtemelen bana hak vermezdi. Kör olmadığımı bana tane tane anlatır arada bir gülümserdi. Ben ise ona dün gece yaşadıklarımı birkaç sözcükle anlatır; zihninde canlanan çiçekleri, figürleri, boş beyaz duvarları gözlerinin içine baka baka izlerdim. İnsanlığa olan öfkemi kapımın önünde kuspun Nazan'a çıplak ayaklarla gelirdim. Bu dünya beni şiir yazmaya zorluyorken Nazan'ın sarı saçlarına çok çabuk kanabilirdim. Nazan'a delirmedığımı anlatmak istiyorum. Onu haklı bulduğumu yüksek sesle söylemek en büyük hakkım. Birçok şeyi tersine çeviren Nazan'ın çok büyük bir suçlu olduğunu savcı beylere anlatmak isterim. Yarım kalan her cümleden böylesine nefret ediyorken Nazan'ın olan sevgim toplumu derinden etkilemektedir. Kağıtlara kustuğum kinimden de, Nazan'dan da özür dilerim. Kör oldum. Ben konuştuğca zihnim konuşuyor. Ben sustuğca Nazan geliyor. Ben sağa gittikçe sola sapan ruhumu zapt edemiyorum. Aldığım her nefeste Nazan'a yaklaştığım için yaşıyorum. Dün gece kör oldum. Sadece Nazan'ı görüyorum.

YÜRÜYÜŞ

Tek başıma yürüyüşe çıktım ve bu daha önce sadece gereklilikten ötürü olmuştur. O, bir seyahatimiz öncesi bavul topluyordur mesela, ben de alınması gereken bir şey için çıkıp bir işe bağlı olmanın verdiği sıkıntıyı bir an önce geride bırakma arzusuyla yarım yamalak da olsa işi halletmiş, eve dönüş yolunu da yaşamın hüzün-güzellik sarmalına çevirmişimdir.

Bugün öyle değil. Bu daha derin bir sürecin sonucu. Beni kapıdan geçirisi, yürüyüşten döndükten sonra izlemeye karar verdiğimiz film, bu sırada onun yapacağı ufak tefek kişisel işler, benim bir yandan bu yürüyüşü iç rahatlığıyla yapmamı sağlarken öte yandan sadece hava almak için yapılan bu yürüyüşte ilk kez yalnız olduğumu düşünmemeye neden oldu.

Bu yalnız ve kısa olacağını düşündüğüm yürüyüş için akşamın karanlığına rağmen ara sokaklara doğru –pek yapmadığım bir şeydir bu– yürümeye başladım. Ara sokaklar bana serin sonbahar sabahlarında annem ve kardeşimle yapmak üzere olduğumuz zoraki yolculukları hatırlatırdı, bu yüzden tanıdık arka sokakları seçtim. Telefonumu ve cüzdanımı her an koşmaya başlamam gerekebilir diye fermuarlı cebime koydum. Kimden ya da neden kaçmam gerekeceğine çok kafa yormadım çünkü bu duygu uzun yıllardır benimleydi. Sokağın sakinliği bir yanıyla huzur vermişti bana, bir yanıyla da tedirginlik. Önüme çıkan ve beni seyreden kediye, onu ürkütmeden ama eğilip ölçüsüz bir sokak hayvanı sevgisi de göstermeden gülümsedim. Beni anladığını düşündüm, sessizce yollarımıza gittik.

Tek katlı evlerin soluk renklerine aldırmandan yürüyüşüme devam ettim. Bahçelerden birine kurulmuş çocuk salıncağının hareketsizliği sokağın sessizliğinden ötürümüş gibi göründü bana. Eşimle henüz evliliği hayal edemediğimiz yıllardan bugüne devam eden birlikteliğimiz dönüyordu aklımda. Uzun ve tutku dolu yıllar, sıkı bir bağlılıkla beraber cebinde birçok tartışma da getirmişti. Şimdi dar sokağın huzurunu sessiz ama kesik kesik yaydığı sarı lambalarıyla bozan aracın yanından geçerken aslında dörtlü flaşör renginin genelde kırmızı olduğunu düşündüm. Sarı ışık, bu üst komşusuz evlerin bahçelerindeki çeşit çeşit bitkileri bir anlığına solduruyor sonra kendi hallerine yeniden bırakıyordu. Bu manzara zihnimde daha büyük bir karmaşaya neden olmasın diye başka bir sokağa saptım. Öyle çok tartışma yaşamıştık ki. Dönüp açılmayan, yeniden sorgulanmayan hiçbir yaşam dosyası kalmamıştı. Bu patirtilar günden güne bizi yorgun düşürmüş, yıllarca biriktirdiğimiz duyguları harcamaya başlamıştı. Yine de bir şekilde bizi birbirimize bağlayan şeylerin kuvvetinin bu anları aşmamızı sağlayıp bilindik, sevgi, saygı dolu yaşamımıza geri döndürüyor olmasıyla övünür, sevinirdik.

Her yeni dönüş aynı sıcaklık dolu hayata bizi yeniden hazırlamış mıydı? Yalnız başladığım yürüyüşün bu soruyla bağlantısını irdelerken arkamdan adımların sesiyle tedirgin olmaya başladım. Yadsıdığım bir yorgunluk muydu beni yürüten? Bir köpek yolumu dikine keserek karşıya koştu, arkamdaki adımlar büyük güllerin olduğu bahçe kapısında kesiildi. Çiftlerin birbirlerine zaman vermeyi seçtikleri dönemi başlatan bir yürüyüş olabilir mi bu diye düşündüm ve o sırada kalan her şeyi anlamsızlaştıran bir telaş yerleşti içime.

Yürüyüşten yirmi dört dakika önce akşam yemeği sofrasında kafasının boynuyla birleştiği yerden başlayarak tümüne yayılan bir ağrıdan söz etmişti bana. Bugün de birkaç kez oldu, bir beyin kanamasının öncesinde gelen sinyaller olabilir mi, demişti. Genelde bu tür durumlara böyle yaklaşıp, üstelik bu yaklaşımı anlatırken çocukça bir saflık vardır yüzünde, bu korkutucu düşüncüyü söylerse de gerçekleşmeyeceğini düşünür, bu hâlini çok severim. Bunu neden yaptığını anlamam için ise en az benim kadar onunla yaşamamız gerekir, ama buna da izin vereceğimi sanmıyorum.

Kapıldığım telaş, yürüdüğüm sokakta anlatabileceğim hiçbir şeyin olmadığını, şimdi onun evin bir köşesinde yığılıp kalmış olabileceğini bağıırıyordu bana. İlk adımlarımı hızlandırıp eve yönelmeyi düşündüm. Sonra gerçekleşmesin diye dile getirdiği düşünceleri bana bulandırdığını düşünürken, sonra beni onun gibi rahatlatmadığını fark ederek gülümse-

dim. Yüzümdeki bu tebessüm, bir savunma mekanizması eseri olabilir mi tedirginliğiyle de hemen koşmak istedim. Salonun kenarında, yatağın dibinde, belki de banyoda hareket-siz yatıyordum. Ben ise iyi geleceğini düşündüğüm sıradan bir yürüyüşte hesapsızca sokak-lara saparak zaman geçiriyor, erken müdahaleyle önüne geçilebilecek facianın oluşmasına izin veriyordum. Yürüdüğüm geniş sokaktan geri mi dönmeliyim yoksa ilk aradan giden yol daha mı kısa? Koşsam... Koşarsam eğer bu düşüncenin gerçek olacağından korkuyor, koş-madıkça da sanki geç kalıyordum.

Ana caddeye vardım, biraz sakinleşmeye çalıştım. Tramvay yolunu atlarken basit bir dikkatsizlikle bir arabaya çarpılsam, ağzımın içi kan dolu, gökyüzüne bakacağıma, yavaşça bilincimi kaybederken onun da banyoda aynı kaderi paylaşacağına emindim. Yazmaya çalış-tığım öykülerde, bir adamın karşıdan karşıya geçmesini bile çok ayrıntılı anlattığımı, biraz daha sadeleştirmemin yazının acıcılığını artıracaklarını söylediği zamanı, tuhaf bir kaybetmiş-lik duygusuyla anımsadım. Hızlı adımlarla uzaktan evimizi görebildiğim sokak başına kadar yürüdüm. Çıkarken açık olduğunu bildiğim lambaların yansımaları görmek iyi geldi, belki de bu yüzden yavaşladım. Az sonra evde olacaktım, ayakkabılarımı elime alıp beni karşıla-masını bekleyecektim. Çay demlenmiş olacaktı. Nedenini bilmediğim bir şekilde son birkaç gündür rendeleyip pişirdiği ve buz atarak içtiği domates sularıya uğraşacaktı. Ben mutfak masasında oturduğum yerden onu izleyecektim, o da boyu bir metreyi aşan ve otuz kilo olan salatalığı gördün mü, diye soracaktı. Onun böyle şeyler anlatmasını hep istemişimdir çünkü o anlarda insan öylece gelip benliğini kaplayan hüzne aldırış etmez.

Apartmanın önüne gelip anahtarımı yavaşça cebimden çıkardım, sanki o yukarda hareketsiz yataken rahatsız etmek istemiyor gibiydim, merdivenleri hatırlamıyorum. Kapı-dan girdiğimde evin sessizliği nefesimi kesti. Bir an yatak odasında çekmeceleri karıştırdı-ğını duymaya çalıştım, sıcak su üretmek için hırıldayan kombinin sesine ulaşmak istedim ama beni kaskatı bırakan sessizliği bozan bir şey bulamadım.

Koridorun başında göründü. Yürüyüşün bana iyi geldiğini düşünüyordu, yüzünde yıl-lara dair bir yorgunluk yoktu. Sıcak bir bakışla boynuma sarıldı: "Ne kadar çabuk döndün sevgilim!"

Yürüyüşle ilgili bir şey söylemedim, sıcaklığına kendimi bıraktım. Çay demleniyordu, az sonra dolaptan domatesleri çıkaracaktı.

*Yadsıdığım bir
yorgunluk muydu
beni yürüten?*

Bahri Butimar

AYNALAR KISKACI

altı yönden sırlar döküyorum ayrılığın ağırlığına;
hane bakıyorsun
gözlerinde sırıltıyorum
kötlerin rüyasında kaybediyorum beni.

gidip yola düşüyorum
yola aynalar döşenmiş,
önüme çıkan sokağa giriyorum
sokağa aynalar dizilmiş,
hiç yoktan, göğüm var, diyorum
göge aynalar serilmiş.

uçurum ağınca başımın üstünde;
derinlik yüksellikle eşit
enine boyuna bir simetri aleminde
tersi-yüzü kışkaçlarla mahsur kalıyorum.

birden bir sır aralanır gibi hareketlilik
gövdelerin tek tek aynaların içinden çıkıyor.
şaşkınlığımın astigmat bulantısında
tenime teğet eşgaline ellerim uzanıyor.
fakat sonra bir tutunma boşluğu
zeminin kıpırtısızlığına çelişki düşürüyor.

altı yönden aynalar döküyorsun ayrılığın ağırlığına;
sana bakıyorum,
gözlerimde aynalanıyorsun;
kötlerin rüyasında buluyorum seni,
sonsuz.

Sidal Yurt

SON KIRINTI

Affedebilir miyim seni, kaybolmuşken ve hiçbir haritanın hükmü yokken şehirde? Uzakken kahkahalarla halkalanmış toprağımdan, tutulmuşken kentinin izbe caddelerine... Bir telefona mı bakıyor dersin boylu boyunca uzanmış mesafeler yoksa aynı anda akan tek göz yaşı bizi çoktan birleştirdi mi? Minik gövdende sonsuza dek yaşayacak kelebekler büyültmeyi sana ben öğretmedim mi? Yollar taşıydı, bir o kadar acımasız. Vedasız gittiğinde, gönlümü düşünmeden yoluna yoldaş etmedim mi?

Sırta karışan efkarın neden? Boğazındaki düğüm, onu gizlemek istediğin giysilerin içinde dahi kendini belli ederdi. Ardından bakardın insanların, yürürken bir an olsun dönüp bakmadın. İsimsiz bıraksaydık sözcükleri, özgür olsalardı bizim hikâyemiz yine hayal kırıklığıyla mı anılırdı? Ben unutturum, sen söyle; bir yabancı, eski bir yaraya hiç mi denk düşmedi?

Büyüdün, hâlâ kırıp döktüklerini başkası temizlesin istiyorsun. Geçmişin, araladığı kapıyı kapattı; sen eşikte oturmuş, hevesle kapının açılmasını bekliyorsun. Avuntular çekildi bir köşeye, zaten doğrular çoktandır yendi onları. Aldanışların yankısı artık benden uzak, önümde bu defa taşsız yollar var. Artık karşımda öylece beni bekleyen, uçurum değil. Biliyorum, tutunduğum dal artık hayal değil. Sen ise kaçtığın hayatın son durağındasın. Geride bıraktığın hayatların üstüne yıktığın harabe, seni de yok ediyor sinsice. Sen de korkuyor musun, onca yolu yürüten sen, son bir adım atmaktan gerçekten kaçıyor musun? Ağlıyorsun; hataların kanarken, öfkenin çığlığı onu durdurmuş mu sanıyorsun? Zırlı yok kalbinin, vicdanın uzaklarda kasvete bulanmış. Ben unutturdum, eskiden olsa, yine de sen söyle; ben seni nasıl affedeyim? Açılmayacak bir kapının ardına hapsedildim. Ben esirim, duygular artık özgür. Geçmişini yamalayamam, boşlukların hiç ben olmadım. Dört duvar, ihtiyacım olduğunda elbet bir omzun yerini alırdı ama ben sana yaslanıp, karanlıktan gizlendiğim geceleri nasıl rafa kaldırayım? Şarkı çalıyor son kez; ezberinde biliyorum, eşlik ediyorsun. Gözünden son damla yaş akıyor, usulca onun parmak ucuna düşüyor. İnsan her defasında tanıdık sızıyı, yabancı sevince tercih ediyor. Şehre karanlık iniyor. Aynı anda akan yaşlar aynı yangına düşmeyince kalpler sonsuza dek ayrılıyor. Sen hep unuttun ama belki bu defa anımsarsın. Ben sana dair hiçbir şeyi unutmazdım, mecbur bıraktın. Sevgi kırıntılarını aradığın yerlerde, hafızamdaki hayal kırıntılarını dağıttın. Artık ne fotoğrafın kaldı, ne hatrın. Bak şimdi beklediğin eşikten, zamanı da bıraktığın geçmişe değildi mi?

*Büyüdün, hâlâ kırıp
döktüklerini başkası
temizlesin istiyorsun.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

YAYIN YÖNETMENLERİ YAYINEVLERİNİ ANLATIYOR EVEREST YAYINLARI

Everest Yayınları'nın yayın yönetmenliği görevini yaklaşık 6 yıldır sürdürüyorum. Bu süre zarfında yalnızca yayın yönetmeni kimliğimle bağlantılı ilk davetin KAFKAOKUR'dan gelmiş olması dolayısıyla da, öncelikle size teşekkür ederek başlamak isterim. Bu aslında Türkiye'de yayıncılığın nasıl işlediğiyle ilgili de iyi bir çıkış noktası. Yalnızca ben değil tabii ki, genel olarak yayın yönetmenlerinin hiçbirine bu tarz sorgulayıcı, kapsamlı sorular yöneltilmiyor. Bu da bizim henüz gerçek anlamda yayıncılık yapmaya başlamadığımız anlamına geliyor, bana kalırsa. Biz daha çok, kitap yayınlıyoruz, tek tek kitaplar, birbirinden bağımsız tekil nesneler, birbirleriyle ilişkileri olması gerekmiyor, beklenmiyor, kitaplar arasında bir diyalogun gerçekleşmesi öngörülüyor, yayınevinin ve bağlantılı olarak yayın yönetmeninin bir dil kurma, bir dünya yaratma, bir söz söyleme arayışında olduğu bilgisinden mahrumuz. Bu yüzden de kimse gelip bize ne yaptınız, şu şu kitapları neden yayınladınız diye sormuyor. Çünkü kitaplar bize ajanslardan ya da dosya mailinden geliyor ve biz de önümüze düşen her metni hemen basıyoruz. Oysa durum çok daha farklı. Yayın yönetmeninin pozisyonu teknik direktör ya da küratöre benzetilebilir. Dünyada böyle işliyor. Bu ciddi bir sorumluluk gerektiriyor, yayın yönetmeni olmayan ya da işini iyi yapamayan yayın yönetmenlerinin olduğu kurumların ne kadar büyük bir hızla irtifa kaybettiğini gördük geçtiğimiz dönemde, ama nedense bu konular bizde konuşulmuyor, hasıraltı ediliyor.

Everest'e gelecek olursak. Belirlediğimiz yayın politikası doğrultusunda 6 yılda çok iyi bir noktaya geldiğimizi düşünüyorum. Bu sürede yaklaşık 700 kitap yayınlamışız. 10'a yakın yeni dizi başlattık. Klasikler, Modern Klasikler, Deneme, Sanat vs. Bu diziler yayıncılık anlayışımızı da örneklendiren çalışmalar. Türk okurunun kitapla ilişkisinde hâlâ belirleyici olduğunu düşündüğüm bir tutumu var bana göre, belirli bir markaya ya da bir diziye aidiyet hissetmek istiyor. Yönlendirilmek de denebilir, kendisine kitapların önerilmesine ihtiyacı var, bunun değişmesi için uzun vadede eğitim düzeyimizin yükselmesi gerek, aksi takdirde bireysel seçimlerden çok belirli yönelimlerle hareket etme refleksi daha baskın durumda. Bu yüzden de söz konusu diziler hem *Everest* markasının bilinirliğini attırdı hem de kitaplarında görünür şekilde yer almasına olanak sağladı. Okur açısından da etkili oldu, çünkü *Everest*'in portföyünde çok farklı edebiyat türleri bir arada yer alıyor. Türkiye'nin en çok best-seller yazarına sahip yayıneviyiz bir yandan, diğer yandan da çok daha özel bir kitleye hitap eden yayınlar yapıyoruz. Hedef kitlemiz tek bir okur profili değil, dolayısıyla dizilerle, farklı kapak anlayışlarıyla, farklı tanıtımlarla bu farklı okurlara doğrudan ulaşabilmek gibi bir derdimiz vardı ve bunu büyük ölçüde başardığımızı görüyoruz.

Bu bağlamda, yayıncılık anlayışımızı örneklendirmek için bir örnek vereyim. "Modern Klasikler" dizisi 5 yıl içinde 80 kitaba ulaştı. Diziyi başlatırken kafamızda bir formül vardı: 20. yüzyıl edebiyatının, modern dönemin klasikleşmiş önemli eserlerini bir araya getirmek, özellikle de henüz Türkçeye çevrilmemiş yapıtlara ağırlık vermek. Yazarların ortak özelliği, yapıtlarını yüzyıl içinde, 70'li yıllara kadar vermiş olmaları. Proust ve Musil de bu anlamda modern edebiyatı belirleyen isimler olarak burada yer alıyorlar. Tabii Arno Schmidt, Paul Nizon, Gert Jonke, William Gass, William Gaddis, Stig Dagerman, Gustaw Herling, Joseph Brodsky, Daniil Kharms gibi ilk kez Türkçede yer alan yazarlar da. Buradaki amaç yazarların tüm eserlerini bir araya getirmek değil, dünyanın farklı coğrafyalarında aynı anda benzer yeniliklere imza atmış isimleri bir arada okurla buluşturabilmek. Ayrıca ülkemizde çok yaygın bir şekilde yapılan ve suistimale dönüştüğünü düşündüğüm bir tutumdan da kaçındık ve telifi bitmiş Kafka, Woolf, Gorki, Çehov gibi yazarların tekrar tekrar çevrilmiş eserle-

ları yazar ve eserleri tanıtılabilmek, ikincisi de uzun vadede bir okur profili oluşturabilmek.

Henüz ilk adımlarını atan "Sanat" dizimizde de benzer bir strateji uygulamaya çalıştık. Çok farklı dönemlerden, akımlardan konu ve sanatçıları yan yana getirmeyi amaçlıyoruz burada. Sezer Tansuğ'un *Şenlikname Düzeni*'nin yanında Diane Arbus biyografisi, Duchamp üzerine bir kitabın yanında Uğur Tanyeli yer alıyor. Bu çeşitliliği yan yana verebilmek bizim için çok önemli. Yayınevinin genel yaklaşımı da bu doğrultuda, çok yönlü bir yapıya sahip olduğu için dizilerde de bunu gözetiyoruz.

Son dönemde genç Türk edebiyatına ağırlık vermeye başladık, bu alanda büyük bir hareket var, sayısız ilk kitap yayımlanıyor, olumlu olduğu gibi olumsuz tarafları da var bu gidişatin. İyi kitapların görünmemesi en büyük sorun olabilir uzun vadede. Biz de bu yüzden, bizzat sevdiğimiz,

bizi heyecanlandıran, kalıcı olabileceğini düşündüğümüz ve ıskalanmamalarını istediğimiz yazarların kitaplarını yayınlamayı tercih ediyoruz: Ferat Emen, Bahri Vardarlılar, Banu Özyürek, Murat Çelik, Kerem Eksen, Mehmet Ceyran, Orçun Ünal, Mustafa Orman, Meral Saklıyan, Mevsim Yenice, Hande Aydın, Sultan Komut, Zehra Çelenk, Abdullah Aren Çelik, Ömer Arslan, Ebru Ojen (yakında)...

Yeni yayın döneminde yayınlayacağımız önemli kitaplara gelince: Hilmi Yavuz'un Behçet Necatigil hakkındaki kitabı, Beşir Ayvazoğlu'nun Tefvik Fikret biyografisi, Hasan Ali Toptaş'ın yeni romanı, Leonora Carrington, Julio Cortázar, Michel Butor, Georges Perec, Jorge Luis Borges, Adolfo Bioy Casares, Georges Didi-Huberman, E. H. Gombrich, Karen Blixen ve Marina Abramović'in ilk kez Türkçede yer alacak kitaplarını sayabilirim.

CEM İLERİ'NİN KAFKAOKUR TAKİPÇİLERİ İÇİN SEÇTİĞİ KİTAPLAR

Monsieur Teste
Paul Valéry

Su Seviyesi: Venedik üzerine Bir Deneme
Joseph Brodsky

Şenlikname Düzeni
Sezer Tansuğ

Gerçeklik Açığı: Bir Manifesto

Zona

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

TI ADORA ALBA

Anneannem İtalya'nın Monte İsola Kasabası'nda doğmuş, on yedi yaşına kadar orada yaşamış ve sonra dedem ile Türkiye'ye yerleşmişti. Her şeyi arkalarında bırakıp buraya yerleşmelerinin nedenini kimse bilmiyordu. Bir şeyler sakladıklarını, onların sıkıntılı bir geçmişleri olduğunu söyleyenler olmuştı. Bana kalırsa bir sorun yoktu. Anneannem dedeme âşık olmuş ve ne pahasına olursa olsun dedemin peşinden Türkiye'ye gelmişti. Sadece birlikte geçirdiğimiz zamanlarda hasretle anlattığı kardeşleri, ailesi dışında adını eksik etmediği biri vardı; Amedeo. Biz Amedeo'nun anneannemin çocukluk aşkı olduğunu bilirdik. Dedemse anneannemin hikâyelerini dinlemekten hoşlanmaz, hele bu adamın adını duymu tasasız yüzü asılır, öfkelenirdi.

Önce dedemi kaybettik. Anneannemin duruma alışması kolay olmadı. Hatta bazen onu yatağında gelinliğiyle uykuya dalmış hâlde bulduğumuz olurdu. O da iyice yaşlanmıştı, yalnız kalmıştı; bunların hepsi dedemin yokluğunda nasıl devam edeceğini bilememesindendi. Fakat sonra davranışları iyice değişti; üzerinden gelinliğini çıkarmaz, onsuz hiçbir yere gitmez oldu. Annem ne kadar çabalasa da gelinliği giymesine engel olamamıştı. Biraz zaman geçtikten sonra anneannemi de kaybettik. Onu yatağında bulduğumuzda yine gelinliği üzerindeydi ve ilginç olanı avcunun içinde Amedeo'nun fotoğrafı duruyordu. Fotoğrafın arkasında "Ti adora Alba" (Sana tapıyorum Alba) yazıyordu. O gün anneannemin dedemi hiç sevmediğini anlamıştım.

Gelinlik provasına gitmeden önce annem beni odasına çağırdığında sandıktan anneannemin gelinliğini çıkardı. Askıları omuzlara doğru düşen, belden aşağıya doğru kabarak inen dantelli bir gelinlikti bu. Yere kadar uzanan sade duvağı biraz yıpranmıştı. Anneannemin bu gelinliğe yüklediği anlam yüzünden önce giymekte tereddüt ettim. Yine de ondan yadigar kalan en anlamlı şeyle anısını yaşatmak güzel olabilirdi. Gelinliğe sığmakta zorlanıyordum; belli ki genç Alba benden çok daha zayıf ve güzel bir fiziğe sahipti. Dar omuzlarım gelinliğin askılarını tutamıyor, daracık beli iyice nefesimi kesiyor, beni boğuyordu. Bu zarif gelinlik ne yazık ki güzel bir gelin olmama yardımcı olmayacaktı. Nefes alabilmek için gözümü birkaç saniyeliğine kapadığımda artık o odada olmadığını anladım.

Ben miydim gerçekten gözlerimi açtığımdaki kişi? Küçük bir kilisede daha önce hayatımda hiç görmediğim bir adamın karşısında gelinlikle dikiliyordum. Adam ellerimi tutmuş bana gülümsüyor, ben de gülümsüyordum. Rahibin önünde dizlerimizin üzerine oturuyorduk. Kilisede sadece üçümüz... Nefes alışverişlerimiz duvarlardan yansırken ben adam bana dönüp şöyle diyordu: "Alba! Sana olan aşkımın ve bağlılığımın bir sembolü olan bu yüzüğü kabul et. Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına." Aynısını tekrar etmek beni rahatsız etmiyordu. Sonra rahip bize sembolik bir şeyler uzatıyor, ben hâlâ yadırgamıyordum. Sanki bu merasimlere alışkınmışım gibi. Peki nasıl bu adama âşık hissedebiliyordum? Sonra, yüzüm; benim yüzüm olmadığına emindim. Çünkü bu eller de benim ellerim değildi. Tanıdık gelen tek şey üzerimdiki bu gelinlik olabilirdi. Sahi, az önce annem sandıktan çıkarıp denemem için vermemiş miydi?

Kilisenin küçük penceresinden dışarıya baktığımda bir dağın tepesinde olduğumuzu anlayabiliyordum. Karşımda duran Meryem heykeli küçük İsa'yı kucığında tutuyordu. Duvardaki tabloda yere çömelip ellerini gökyüzüne doğru açmış bir adam belli ki gökyüzündeki küçük İsa ve Meryem'e sesleniyordu. Madonna della Ceriola kilisesindeydik, hatırlıyorum. Hiç gitmediğim ve görmediğim bu yeri aslında adım kadar iyi biliyordum.

Karşımdaki adamın sesi şaşkınlığımı bölüyordu. "Ti adora Alba," diyordu dudaklarımı öperken. Onu öpüyordum, Amedeo'yu öpüyordum. Anneannem Amedeo'yu öpüyordu. Sonra elimi karnımda gezdirirken Sveva asla babasız büyümeyecek diyordu. İçimdeki varlığın yavaşça büyüdüğünü hissediyordum. Sveva kimdi? Şaşkınlığım gitgide büyüyordu. Annem olamaz, annem adı Sevil... Annemin adı Sveva. Olanlara inanmak mümkün mü?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

Karşımdaki adamın sesi şaşkınlığımı bölüyordu. "Ti adora Alba," diyordu dudaklarımı öperken.

Erin Çiğdem Polat

Küçük kilisenin kapısı aniden açıldığında davetsiz bir misafirin elinde tüfeğiyle bize doğru yaklaştığını görüyordum. Şapkası yüzüne gölge yapıyor, yüzünü seçemiyordum. "Alba kenara çekil," diyordu bana. "Hayır baba, yapma!" diye bağırıyordum. Alba'nın babası karşımda. Amedeo önüme geçmeye çalıştıkça engel olmaya çalışıyordum. İçimde anlamadığım o sevgi ve korku şaşkınlığıma karışıyordu. Her şey birkaç saniyede oluyordu. Babam tüfeğiyle Amedeo'yu vuruyor ve tek bir kurşunla Amedeo yere öylece yığılıyordu. Üzüntüden ve mutsuzluktan çok daha derine iten bir duygu ile ben de onun yanına, yere yığılıyordum.

Gözlerimi açtığımda annemin başımda beklediğini gördüm. Bir süre bir şey söylemeden ağladım. "Öğrenmeni istedim," dedi annem. Böyle mi olup bitmişti her şey? Anne-annem sevdiği adamı görebilmek için her seferinde bu acı durumu yaşamayı nasıl kabul etmişti? Kendisine hediyeymiş gibi sunulan bu gelinlik içimi sızlatmaya başlamıştı. Neden bu acıyı taze tutmak istemişti? Neden bu kadar sene sonra bile bu kâbusu yaşamayı tercih etmişti? Böyle olduğunu düşündükçe daha da kahroluyordum. Bir sırrı vardı Alba'nın. Yüreğinin özlediği yer başka bir yerdin ve korkunç derecede özlediği kişiyi başka kimseye söyleyememişti. Birinin kollarına atılırcasına elinde kalan tek bir şeye sarılmak zorunda kalmıştı. Her gün aynı acıyı yaşamak pahasına. Çok değerliydi tutunduğu şey. Özlediği şeyin ta kendisiydi o. Onun elinde kalan tek anısı en iyi şekilde hatırlanmayı hak ediyordu. Gelinliğini üzerimden çıkarıp ait olduğu yere, Alba'nın sandığa kaldırdım, hayalinde yaşattığı gibi; Amedeo'nun fotoğrafı ile.

*Neden bu acıyı taze tutmak istemişti?
Neden bu kadar sene sonra bile bu kâbusu yaşamayı tercih etmişti?*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

MİNARE USTASININ SEYRİ

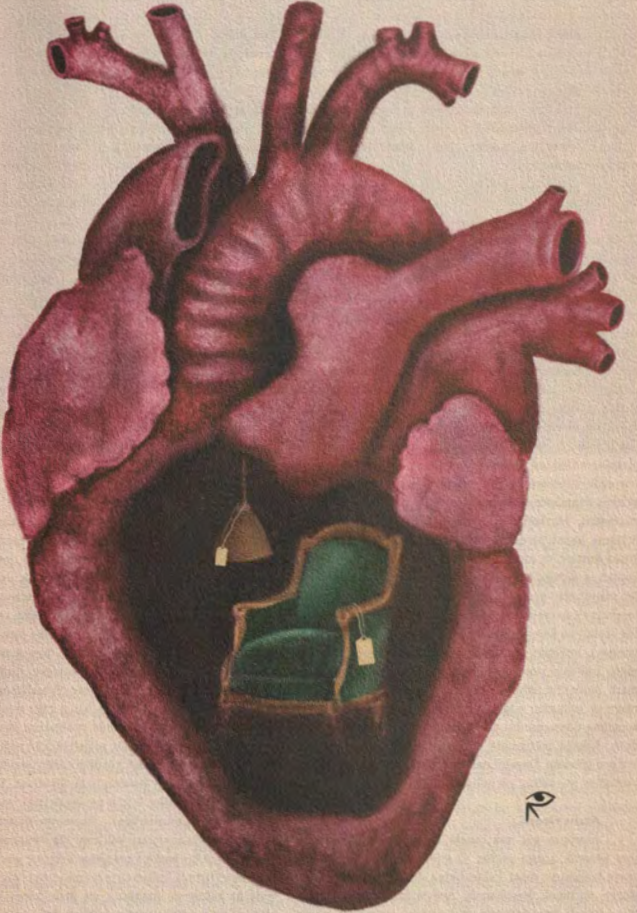
"Şimdi bana bir koltuk, az sayıda tabak, cebimdeki anahtarları sana bırakması için tekrar kapısını çalmak durumunda olduğum yan komşumuz, yeniden dünyaya inanmak için ibadet biçimlerinden bir tanesi ve tek kişilik uzanacak bir mezar lazım. Sanaysa daha önce okunmamış dua, birkaç yürünmemiş yol, hiç sırta geçirilmemiş beyaz kaban, ölmek üzerine türlü söz vermeler ve kapını açtığında karşılaşacağın ilk kişiye sunacağın yeni bir gülüş... Meselemiz kalp biliyorsun. Sızlar benim iki kaşımın üzeri sen gelince aklıma. Şair Gülten Akın kendi şiirinin dizesiyle sol omzumun üzerinden seslenir sana: 'Yer gök arasında çaresiz kalmışız'. Yıllar boyu birlikte kaldığımız evin kapısının eşliğinde şimdi ayaktayız ve söyleyiver bana sevgilim; biz seninle dünyaya mı mahşere mi inelim?"

2013

Üniversitedeydik. Evimizi birlikte tutmanın heyecanı, hayatın içinden sağ çıkabilme savaşlarımızın her birinden ağır basmıştı. O yıl, Beşiktaş Türkali Mahallesi'nde evimizi kiraladık. İstanbul'daki, balkonlarımızdan minaresinin yükseldiği, meşhur "Türkali, Yer Altı Camii" binasının ikinci katında yaşamaya başladık. Bodrum katına cami inşaa edilen bir kent mirasının üst katları, mahalleliye daire daire kiralanmış, tarihe imza atılmıştı. Caminin minare inşaa ise devam ediyor, balkonlarımızın yanından geçiyordu. Bizse üniversiteye gidiyor, okuldan eve her dönüşümüzde minarenin yapımı biraz daha bitiyordu. Hem biz, hem minarenin yapımı... Minare ustası henüz bizim kata kadar çıkmamıştı. Üstelik caminin açılmasına tahmini olarak üç yıl vardı. Yine de mahalle esnafı çoktan vapurların iskeleye yanaştığı anda karadan kanat çırpıp çırpıp uzaklaşan kuşların acelesiyle namaz kılmaya başlamıştı. Sene sonuna doğru minare ustası caminin minaresini bizim balkonun yüksekliğine kadar inşaa etmişti. Her sabah saat 10'da başlayan çalışmasını akşam 6'da bitiriyordu. İlk yılımızda hemen her şeyin, minare ustasının elindeki malzemeler misali rengi, kokusu ve sesi vardı. Usta önce çelik inşaat çubuklarıyla minarenin kabasını inşaa etti. Minarenin biçimi çelik çubuklarla göğe yükseldikçe elindeki malzemeleri de azaldı. Çubukları bir o yana bir diğer yana büküp inşaa ederken kulesini, biz de eşyaları bir o yana bir bu yana atarak ona eşlik ediyorduk. Ustam çubukları eğip şekil verdikçe bükülüp kaldık verdiğimiz sözlerimizin önünde. İlk yılın sonunda koca bir kramp girdi göğsüme. Ben minare ustasından daha yorgundum, sen yükselen minarenin göklere uzanan kulesinden daha büyük ideallere sahiptin ve bizi hayallerinin arasına mazi olarak eklemiştin. Minare ustasıysa ufak kızına kaban alabilmişti...

2014

Her sabah, öğle, akşam ve gece balkonumuzun önüne türlü türlü renklerde, farklı malzemelerden yapılmış ve biçimce bir diğer tekini anımsatmayan ayakkabılar dizilirdi. Arkasına basılmış ayakkabıların hâli ikinci yılımızın akıbetiyle aşık atabilirdi. Akşamları okuldan evimize döner, içinden geçtiğimiz günün hâline uyanları seçmek üzerine bir oyun oynardık. Eğer büyüüne kapıldığımız anların fazla olduğu bir günün içerisinde geçiyorsak; o zaman gıcır gıcır, kahverengi, deriden yapılmış ayakkabıları seçerdik. Akşam ise yemek soframızda ağızımıza keyifle fazladan iki lokma atabilirdik. 2014 yılının ikinci haftasında minare ustası bizim kata kadar çıkmış, malzemelerini balkonumuza yerleştirmişti. Kendine mahalle ahalisinden farklı, koyu yeşil renkli spor ayakkabılar almış, balkon duvarımıza dayamıştı. Bir iki defa elime alıp etrafıca baktığımi, yerine koyarken incelediğimi anlamasın diye birbirimize dahi göstermediğimiz şefkat ve özenle yerine yerleştirdiğimi hatırlıyorum. Senin ayakkabılarını ise yerinde göremediğim günlerde göğüs kafesime basan sancıları, mahallelinin ayakkabılarının bir öneminin kalmadığını da. Sen evin hiçbir köşesine yoksun, ancak birkaç gece odanın ışığını kapının altından görebiliyordum. Bir

ayakkabıya dokunmak diyordum, hasret böyle midir soruyordum. Ustam çelik minaresini tahta plakalarla kaplamaya başladı. Yerine yerleştirdiği her tahta parçası balkonumuzdan bir sandalyeyi kaldırttı. Çakılırken diğer tahta parçası, birlikte aldığımız saksının rengini tozla kapladı. Çivileri itelerken ileri minareyi gören penceremizin perdesi de kapandı. Tırmanırdu ustam çakılanların ardından kulesine, alışkanlığından sarmazdı kollarını minaresinin silindirin. Seninle bizim de kollarımız ayrıldı boyunlarımızdan, ah sevgilim ah, bir enseyi avuçlarının sarmayı öğrenmek diyordum içimden, göğe turmanan bir kule inşa etmekten zahmetliydi..

2015

Ustam üçüncü yılımızda bizim balkonu aşıp üst katın balkonuna tırmandı. Tahta plakaların üzerine taşlarını yerleştirmeye başladı. Geriye ise bütünüyle ortaya çıkan minarenin taşlarla kaplanması, en tepesine altın renkli hilalin takılması kaldı. Açılış gecesi olarak belirlenen tarih 2015 yılının Nisan ayıydı ve tüm belirsizliklerimizin içerisinde bu, elimizde kalan tek gerçek zamandı. Ustamın tahta plakaları taşıdığı çuvalını koyduğu oluk oluk terli kamburu gibi, bir başka kambur da ikimizin sırtındaydı. Eşyalar dağ gibi oldu evde, ne bir kokusu vardı akşam sofralarımızın ne de ışığı yandı odamızın. Okulda sabahlamaya başladım. Boş vakitlerimde eve gelip alamadığım uykumu yastığıma yasladım. Minare ustası tahta plakaların üstünü taşlarla kaplamayı bitirmişti. Caminin açılış gecesine üç gün kalmıştı. Hatırlamıyorum, sen evlerin hangilerinde kalmış, bizim mazimizi hangi tarihe yazmıştın. Marketten aldığım karton kutuları salonun ortasına, kapalı perdelerimizi bir sağa bir sola, pişiremediğim buğday ve pirinçleri apartmanın kedilerinin yemek kaplarına saçtım. Açılış gecesinde tekrar evimize dönmek, hiç yakınından geçmediğimiz sözlerimizi birbirimize söyleyebilmek üzere sırt çantamı sırtıma taktım. Kalbimdeki tek aralığı da kapıyla birlikte kilitleyip kapattım. Anahtarları yutmayı, anahtar merdiven boşluğundan aşağıya bırakmayı, anahtar posta kutumuza koymayı, anahtar Marmara denizinin dibine fırlatmayı, anahtar öpüp koklamayı ve ardından göğe sallayıp kuş olup uçarak tekrar avucuma düşmesini diledim. Çantamın ön cebine koydum. Sokağa çıktığımda ustanın minareye hilali monte ettiğini gördüm. Dayanılmaz olan bir kentin sokaklarında, yürüdüm, yürüdüm, yürüdüm..

Açılış Gecesi...

Akşamın geç vaktindeki diğer dersimi beklemeden koşarak açılışa gittim. O sırada cemaat namaz kılmaya başlamıştı fakat kalabalıktan dolayı apartmanımıza doğru yürümek olanaksızdı. Apartmana doğru bakınca önce kapalı perdelerimizi, balkondaki içi tıklım tıklım dolu kutularımızı ve sonra seni kapının eşliğinde gör-

düm. Müezzin sen verdikçe namazın tınısına, mahalle ahhalisi başını önce sağa sonra sola çevirdiği anda başladım sokağın yan duvarlarından tutunarak sana doğru adım atmaya. Vardığımda, yurtdışında iyi bir üniversitede eğitime kabul edildiğini ve aldığın bileti pantolon cebinin içerisinde avuçlarken bizi bırakmanın dünyadaki bütün güzellikler arasında ilk sırada olduğunu anlatmaya başladın. Cemaat namazını bitirip el sıkışmaya başladığı sırada elini uzatıp anahtarını avucuma bıraktın. Evi toparlamışsın, lambaların ampullerini gazete kağıtlarına özenle sarmalamışsın, ev habibimize haber vermişsin. Mahalleli bir cami yaptırmış olmanın mutluluğuyla birbirine sarılırken, vedanı etmek için kollarını boynuma sardın... Hızlıca sol yanımdan merdivenleri indin. Yüzüm apartman kapısının camına bakarken; müezzin minaresinden: "Hayırlı, uğurlu olsun!" diye seslendiğinde mahalleliye, kendime bir dil inşa ettim içimden. Yankısız, sızısız, zamansız... Sen dünyada ilk ayrılmayı icat etmiş kişi gibi ayrıldın herkesten, bense mahşere tek başına inmenin ve çıkabilmenin reçetelerini arardım. İnsanın, sesini yankısız duyurabileceği kendi gökyüzünü inşaa etmesi kolay değildi ve kendini ömrüne hazırlayacak bir kederin içerisinde sağ çıkabilmenin savaşını ne zaman kazanacağını bilemezdi. Bir ihtimale bakardı insanın tüm savaşlarından galip ayrılması ve ancak o vakit ellerini ceplerine attığında kendini taşıyabileceği izin kâğıdını bulabilirdi. Bir ihtimali düşlemediğinde insan, dilediği kadar izin verebilirdi kendine.

Şimdi...

Minare ustasının titizliği misali ince ince, ufak dokunuşlarla, uzun zamanlar boyu sızlar iki kaşımın üzeri anımsadığımda seni... İyisindir umarım, yaşamak ve ben mi? Nerede canım... Minarenin gökyüzüne doğru incelen ucundaki altın renkli ay ve yıldızı misali küçülmüştü yıllar evvel yüreğim... Gönülümüzdeki malzemelerin tümünü bir minare ustasının çuvalına katıp içimizdeki cevheri ufaladığımdan beri, müezzin her notasına sen verdiğinde rüzgâr hanelere hikâyemizi taşır mı diye merak ederim. Şimdi neden yorulduğumu düşünmeye meylededen uzanırım bulduğum bütün toprak parçalarına. Yaşamak ve ben mi? Kim bilir, bir daha hangi çağa denk gelirim... Seni yıllar sonra gördüğümde ayaklarına beton, omuzlarına çal korası bir çamur, saçlarına kar yağdırmışlardı. Dur, sen sormadan, şimdi yürür götürür gökyüzü bulutlarını yemin etmiş gibi benden uzak diyarlara. Yeni evimde aylardan kasım zorlar bütün pencerelerimi, ışığı loş tutuyorum ki göremesinler beni... Kasım ayı temizlenme, yitirilenleri öğütme, anıları kaldırıp çöp kovasına boşaltma ayıdır; şimdi bir başka kara göğüs kafesine göçmeye, mutluluğunu yitirmiş kollarımı çırpıya hazırlanırım... İnsan kendine yaklaştığı hissetmez mi söyle bana? Yankısız da olsa sesimi duyurabileceğim kapkara bir göğse başımı yaslamaya giderim.

Hazal Kebabcı

İHANETLER GÜNAHKÂRLARIN DEJAVUSUDUR

Düşüyör omuzlarım tutturduğum bedenden, kırılıyör mandallar ve kopuyor ipleri balkonların. Bu eve binbir yalanla gelsen de, birine inanabilmiş olmakla avunurdum. Birini asabilmekle avunurdum duvarıma. Senin yürüngende dönen bir dünya kıyameti bekliyor içimde ve olası tüm felaketler adına sevgiyi emanetin diye taşıyörüm hâlâ. Çağrılarını cevapsız kalmış bir merhabanın yankısını dinliyorum. Baksana, gitsem de kaliyörüm ben bu evde. Kabuklarımı soyunca geride kalan çıplaklığım, kimseye tutunmak istemeyen ama herkese temas etmiş bir et yığından ibaret.

Bana sevmeyi unutmadığımı hatırlatan bir tanrının antitez kullarına inat, ihanetler kazıyörüm vücuduma. Vazgeçişin inadında sarılıyörüm başka bedenlere, vazgeçişin koynunda sabahlıyörüm. Senin gibi seviyörler, bazen senden daha çok. Bir boşluk, sessizlik, yabancı bir koku ve baş dönmeleri. Tanıdık dönüşler, sağ tarafta uyuyamamalar ve çıkıp gitmeler sabahları. Koridorlar boşluğun o ince sessizliğini uğulduyör odama, "ben seni ararım"ların, çalmayan telefonları hâlâ aynı. Başka bir kıyıya geçmek için kâğıttan gemiler katlamaktan ne zaman vazgeçeceğimi soruyörüm kendime. Beklediğim bir zehiri içtiğimi habalar.

kadar sevimler kapatıyör pencerelerini, an geliyor sürengen bir boşluğa tutunmaya çalışmanın acizliği kilitliyör kapılarını ve yarını sorgulayan bir melek uyuyakalıyör omzunda. Tutunma telaşındayım hâlâ ve çarptığım yere sarılıyörüm artık, düştüğüm yeri öpüyörüm, doğum sanıyörüm her sancımı. Duvarlarıma çarpıp yine bana dönen sesleri susturamıyör aklım. Tek bir ben kalışıma, sende bir ben bulamayışıma. Kuşkusunu, sorgusunu olmayan adımlarla yürüyörüm sana yine de. Sana giden yolda sensiz oluşuma ver güçlölülüğümü. Onlarca omuza dayanıp tek bir omuzda uyuyabilmek benimkisi. Kızma bana, affet yenik düştüğüm bu kırılğanlığı. İnanmadığım tüm tanrıların yerine bu kez sen affet beni. Birbirimize gelebilmek için gidiyörüz birbirimizden, ardına bir başlangıç tutuşturabilmek için boyun eğiyörüz sona. Tüm bu başkalarına tutunma çabamı sana çalan, senden kalmış ve silinmeye yüz tutmuş bir anıyı yad etmek için attığım yenik adımlarımdan say. Eksikliğinin yerine doğurduğum umudu tek başıma büyütmenin ağırlığında ezilişimi, yetim bıraktığını bir de benim öksüz bırakışımı bağışla. İhanetler günahkârların dejavusudur, tek bir ben kalışıma sende bir ben bulamayışıma ve senin bu yolda beklediğim resmimizi.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

Aysu Altaş, Şiir

KIŞ

soğuk yalnızlığımızı saklıyorduk
gülümseyişlerden dokuduğumuz delik ceplerde
yağmur sızarken içimizdeki yabancılara dek
ısıtamadık
bir kış sabahı doğmuştu yüreğimizde
izmarit kokuyordu gözlerimiz kime baksak
ömrün başında yakalanmıştık, hazırlıksız
sağanak yalan silsilesine
çamuru bulaştı sözcüklerimize
ıslandık
acı bir kahvenin dumanına dönmüşmek,
sıyrılarak yumuşak derimizden
güzel olurdu, ansızın bir gece
derdin tadını bilenler cesaret ederdi ancak
simsiyahlığa bulanmış ruhumuzdan
bir yudum içmeye
ve her kış sabahının sisinde,
bulanık bir griye boyanınca bakışlar
anlardık ki, sahip olduğumuz tek gerçek
minik bir kar tanesiymiş umut şeklinde
birazdan kaldırım boşluklarında eriyecek
tek damla hiçlik kalacak ellerimizde
sensuz tane kâğıt gemi katlamaktan vazgeçip
yeniden çocuk oluruz o zaman
yabancı ve karlı sulara kaybettiği
en sevdiği oyuncağını arayan

AJANDA 2020

*Kâmurân Şipal'e
Saygıyla...*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

cemyayinevi

cemyayinevi

cemyayinevi

www.cemyayinevi.com

İnsan çok yalnızken, bir tane daha kendinden
doğuruyordu içinde, "Korkma," desin diye...

Ece Temelkuran

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akınseren

İÇİME ATISORUM

EREN
CANER
POÇAT

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akgönül

E. M.

REMARQUE

Onlar on sekiz yaşındaki bizleri yetişkinler dünyasına; çalışma, vazife, kültür, ilerleme dünyasına; geleceğin dünyasına iletlen yol göstericiler olmalıydılar. Biz zaman zaman, onları alaya aldık, onlara ufak tefek oyunlar oynadık, ama temelde inanıyorduk onlara. Daha geniş bir anlayış, daha insanca bir bilgi, düşüncelerimizde, temsilcileri oldukları otorite kavramıyla birleşiyordu. şu var ki, gördüğümüz ilk  l , bizdeki bu inancı paramparça etti. Yaşımızın onların yaşından daha saygıdeğer bir yaş olduğunu anladık; onlar bizden sadece laf ebeliğinde, becerikli oluşta  st nd ler. İlk yayl m ateş, bize onların yanlışını gösterdi; onların bize öğrettikleri dünya görüşü, bu bombardıman karşısında yıkılıverdi.

Onlar hâlâ yazıp söylerlerken, biz hastaneleri, can ekişenleri görüyorduk; onlar devlete hizmeti en büyük fazilet diye vasıflandırılırken biz artık ölüm korkusunun daha baskın olduğunu anlamış bulunuyorduk. Ama yine de isyan etmedik, askerden kamadık, korkak olmadık. –Bütün bu sözleri onlar öyle bol kullanıyorlardı ki!– Biz vatanımızı onlar kadar seviyor, her h cumda cesaretle ileri atılıyorduk. – Ama şimdi ayırt ediyoruz; birdenbire görmeyi öğrendik, onların dünyalarında hiçbir şey kalmadığını gördük. Ansızın, korkunç bir şekilde, yapaıal ız bulduk kendimizi; ve bu işi bir başımıza halletmek zorunda kaldık.